

František X. Kerer

DON BOSCO

Přeložil L. P.

II. vydání.

V Praze 1923

Knihkupectví - V. KOTRBA - Nakladatelství

FRANTIŠEK X. KERER

DON BOSCO

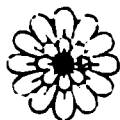
Motto: »Don Bosco jest snad
největší zázrak devate-
náctého století.«

(Ministr *Urban Rattazzi*.)

»Don Bosco jest jedna
z největších postav deva-
tenáctého století.«

(Španělský posl. *Lasters*.)

Přeložil L. P.

V PRAZE 1923.

CYRILLO-METHODĚJSKÁ KNIHTISKÁRNA
A NAKLADATELSTVÍ V. KOTRBA

Úvod.

Velicí lidé jsou snem mládeže a nejhodnějším studiem zralých mužů.

Který jinoch nečetl by rád životopis Dona Bosca, muže, jenž se zúplna zasvětil záchraně mládeže ve všem světě, jenž objevil tajemství, jak vésti mládež ke ctnosti a tak „se stal nejvytečnějším vychovatelem nejen Italie, ale i všeho světa“? (Kardinál Svampa z Bologně na prvním salesiánském kongrese 1895).

Jinoši! Na úmrtním loži měl pro vás Don Bosco ještě nejvyšší radostné poselství: „Řekněte jinochům, že je všechny v ráji očekávám!“ Snaživým, optimistickým srdcím jinochů volá ještě v umírání: „Sempre avanti, vždy v před!“ Pedagogickým divem světa bývá Bosco zván.

Kellner píše: Bosco převyšuje Pestalozziho o vzdálenosti Siria¹⁾. Mezi jeho žáky a jinochy

¹⁾ Stálice, vzdálená od země 515.000 poloměrů zemské dráhy. P. př.

šel při Boscově smrti jeden hlas: Není-li Bosco světec, kdo by mohl doufat, že jím bude? Nadšení pro něho, zbudovali mu jinoši v Turině r. 1920 skvělý pomník.

Bosco jest nejhodnějším studiem zralých mužů. Nejlepší hodnostáři církevní jsou jedno myslného mínění, že Bosco jest duše Bohem privilegovaná, veliký dobrodinec lidstva, zářivá sláva církve, muž, jenž může býti postaven na roveň Vincenci z Paula, svatému Jeronýmu Emiliánu, Josefu z Galasanzy, La Salle, svatý kněz podle srdce Páně.

Pius IX. zve ho pokladem Italie, Lev XIII. znovu a znovu světcem, kardinál Parocchi označuje ho za svatého muže Prozřetelnosti, Cafasso, Boscův zpovědník, jmenuje ho mysteriem, biskup Manacorda z Fossana obrem devatenáctého věku. (Barberis str. 41.).

Barcelonský biskup Jakub Catala y Albosa praví: „Don Bosco byl sláva lidstva, kněžství, církve. Dnes uctili jsme památku velikého muže, zítra postavíme velikému světci chrám.“ (Barberis str. 41.).

Bůh sám za života Boscova i po jeho smrti vydal svědectví velikosti jeho. Již 4. června 1890 počalo v arcibiskupské kurii turinské šetření o jeho svatosti, životě, ctnostech, zázracích. Skončeno bylo šetření to 1. dubna 1897 po 562 seděních. V zasedání Kongregace Obřadů v Římě dne 23. července 1907 konaném bylo prohlá-

šeno, že proces svatořečení může býti zahájen.

Mužové světa, i odpůrci Církve zovou ho světcem, divotvrcem valdockým. Původce církvi nepřátelských zákonů italských, ministr kultu Urban Rattazzi řekl několikrát o něm: „Bosco jest snad největší zázrak devatenáctého století.“¹⁾ Král Victor Emanuel r. 1867 v rozmluvě s biskupem janovským nazval Bosca světcem. Španělský poslanec Lasters označuje ho za jednu z největších postav 19. věku.²⁾ Jan Jörgensen píše: „Don Bosco byl největší svědek našich dnů, že křesťanství a civilisace jedno a totéž jsou.“

Všechn svět zabývá se Donem Boscem. Mnoho životopisů bylo o něm vydáno v jazyce italském, francouzském, španělském, holandském, uherském, polském i německém. Porůznu i v češtině bylo o Donu Boscovi již psáno.

Spisovatel těchto řádků od dob sv. Bernarda a Jana Kapistrána nezná světce, k němuž by se byl lid na svých poutích v takovém množství a s takovou důvěrou tísnil jako k Donu Boscovi, na příklad v Římě, Janově, Marseilles, Paříži, Barceloně.

Paříž nevěnuje hrubě pozornosti ani pobytu knížat, králů, biskupů nebo proslulých kardinálů. V Paříži jsou velká hnutí vzácná. Ale když tam v dubnu a květnu r. 1883 meškal Don

¹⁾ Lemoyne II, 80.

²⁾ Habrich str. 158.

Bosco, žasl tisk nad hnutím, jež vyvolával: „On, světec, světec zázraky činící, světec veliké iniciativy.“ Všechn tisk zajímal se o muže božího, divotvorce 19. století, italského Vincence z Paula. *Univers* 4./5. května psal: „Paříž žasne nad hnutím, jež pokorný kněz turinský vzbuzuje; nemá nic vábivého v očích světa. Pochází z neznámé rodiny a jest nevzhledného zevnějšku. Jeho hlas sotva stačí, aby pronikl k četným jeho posluchačům. Jeho krok jest nejistý, jeho vzhled neduživý. Proč běhají lidé v zástupech za ním? Proč jest v této chvíli jedinou péčí hlavního města, aby vidělo Dona Bosca a přiblížilo se mu? Zalíbení Pařížanů v něm jest jednomyslné a přitažlivost jeho jest neodolatelná: Muži *božímu* svědčí všechny tyto pocty; muže víry a modlitby chtějí zástupové viděti. Největší chrámy jsou příliš malé, aby pojaly věřící, toužící obcovati jeho mši sv. a přijmouti jeho požehnání.“ Nepopsatelné bylo nadšení Paříže pro Bosca: „Hory dopisů“ ho docházely. Když vešlo ve známost, že Bosco bude v 9 hodin čísti mši svatou, byl chrám již v 7 hodin přeplněn. V Paříži, Janově hodiny trvalo, než se dostal do sakristie. Lidé se blahoslavili, že vidí takového muže. Matky pozvedaly děti a prosily Bosca, aby je žehnal. Vynikající mužové čekali od 7. hodiny ranní do pozdního odpoledne. Hodiny čekal zástup na chodbách a schodech, modle se růženec, aby

letmo přijal od mimojdoucího Bosca slovo útěchy nebo malou památku.

V Barceloně r. 1886 lidé ležli na zdi, střechy, stromy v ulicích, aby dostali od něho pože-hnání.

Dráha mezi Barcelonou a Sarriou, kde Bosco byl ústav zbudoval, nebyla od svého vzniku nikdy tak přetížena jako ve dnech, kdy Bosco v Sarrii meškal. Každých patnáct minut jel tam z Barcelony zvláštní vlak dvěma parostroji tažený. Veliké množství bylo nemocných, kteří k němu byli přinášeni. Na Boscovi vidíme, jakým nesmírným dojmem může působiti jediný kněz mocí své osobnosti. Zaslouží si věru, aby této osobnosti věnována byla kniha; aby bylo ukázáno, jak se osobnost tato utvářela a co vykonala.

Budiž mi dovoleno, abych tu použil slov Davidových: „V zemi pusté, nescestné a bezvodné, vstupuji do tvé svatyně, Bože, abych viděl moc tvou a slávu tvou.“ (Žalm 62. 3.) Don Bosco ukázal, co zmůže člověk ve spolku s Bohem, v síle víry a lásky, v duchu a v lásce toho, jenž řekl: „Já jsem vzkříšení a život.“ Po francouzské revoluci a napoleonských válkách byla Evropa pusta a prázdná. Vypověděn byl syn revoluce, jenž byl tolik trosek nakupil, na ostrov sv. Heleny. Bezcestnou byla rada národů na kongrese vídeňském; nenalézal zdrojů pravého, nového života národů. Ale staral se

Bůh. V témž roce 1815 narodil se budovatel Don Bosco. Ukazuje nám, co po pustošivé válce v revoluční době může pozitivního vykonati jediný muž, jediný kněz, a jak i my, v časech podobných, můžeme zužitkovávati utajené síly národní k výstavbě; neboť základní myšlenkou velikých duší není bořiti, nýbrž stavěti. Don Bosco učí nás významu a síle slova Petrova: „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, dám tobě: Ve jménu Ježíše Krista vstaň a chod!“ Učme se u Dona Bosca boží síle a boží slávě!

Díl I.

Jak se utvářela osobnost Dona Bosca.

Dona Bosca vlohy a síly.

Don Bosco byl střední postavy, dobře urostlých jemných údů. Měl kulatý obličej, široké, vysoké čelo, živé černé oči, jež hleděly až do duše. V pohledu a v úsměvu stále přítivém, zračil se půvab a svatost duše. Jeho zjev měl něco nadpozemského, andělského, že nezdál se býti z tohoto světa. Nos a brada byly jemně řezány.

Don Bosco vedl si vždycky důstojně, vlídně, jako dokonalý šlechtic. I vůči nejvyšší postavě ným chování jeho bylo vždycky přirozené. Jaký důstojný pozdrav uměl říci papeži Lvovi XIII. světlu s nebes: „Nyní propouštíš, ó Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči mé světlo k osvícení národů,“ pravil k němu při první své audienci. Pravá ušlechtilost zračí se však především v chování vůči chudým a podřízeným. S kloboukem v ruce vcházel Bosco do příbytku chudých. Vždycky používal prosby, kde mohl poroučeti.

Za několikahaléřovou almužnu posílal děkovný lístek; za liru, dvě, děkovné psaní. K jmeninám, oddavkám, posílal dobrodincům blahopřání. K novému roku používal celého měsíce, aby všude rozeslal osobní blahopřání. Rozdával také dárky: První ovoce, první zeleninu. To zdvojnásobovalo mu přichylnost lidí. Dítě, jež mu ukázalo cestu, sluha, jenž mu rozžehl světlo ve svítelně, domácí příslušík, jenž mu číši vody podal, byl jeho díkem jist. Psal každému missionáři a s jakou něžností! Byl vždycky chud, ale vybraného chování byl jako král. V nejvyšší míře ovládal ctnost získávati si přátele.

Měl však také odvahu, první podmínku skutečné velikosti. Nikdy neohlížel se po lidech, šlo-li o čest boží a práva církve. Přímost osvědčoval i vůči králům; tak králi neapolskému řekl otevřeně, proč pozbyl trůnu a proč se na něj již nikdy nevrátí. I protivníci podívovali se ryzosti jeho charakteru. Nikdy nedopustil se nepřátelského činu oproti státním zákonům. Ve všech veřejných i soukromých promluvách doporučoval poslušnost k zákonům mládeži i dospělým. Každému novému úředníku činil návštěvu a prosil ho o přízeň ke svým jiným.

Horoucí byla jeho duše, něžné jeho srdce. Moudrý a rozšafný byl v nejvyšší míře. I velikou duchapřítomnost a pohotovost měl. Jeho důvtip dociloval znamenitých výsledků ve všech oborech vědeckých. Rozuměl dobře latinsky a řecky, četl hebrejsky, mluvil francouzsky a dorozuměl se i v některých jiných řečech. Uměl promlouvat o theologii a filosofii, o právech, dějinách, zeměpisu, o každé posvátné

i světské vědě tak zevrubně a důkladně, že uznán býval hodným podivu nejzkušenějších odborníků. V roce ustudoval tři gymnasijské třídy; o prázdninách nastudoval čtvrtý theologický kurs 1840/41. Výborná byla jeho paměť. Čísti knihu a podržeti v paměti její obsah, bylo mu totéž. Klasiky znal většinou z paměti. Jednou za studií zapomněl Cornelia doma. I držel před sebou jinou knihu a říkal z paměti dlouhá latinská místa, jež musel profesoru překládati. Při abso-lutoriu, přednášel celé klasiky bez knihy. Za dětství slyšel v blízkosti svého domova kázání missionářů. Cestou domů tázal se ho kaplan z Murialda, pamatoval li si některou větu z kázání. Tu vyprávěl mu Bosco obsah jednoho celého kázání a chtěl i o ostatních začíti. Údiv kaplanův nebral konce. Druhého dne přišel kaplan k Boscově matce a pravil: „Jeník musí studovati!“ To byl nejbližší podnět k Boscovu studiu.

Tělesně byl Bosco silných svalů a veliké obratnosti. Ubohý studentík byl jednou bezdůvodně od jiných studentů bit. Tu v mladém gymnasiastu Boscovi vzkypěl ještě nezkrocený svatý hněv. Popadl jednoho z nich, zamával jím jako zbraní a srazil čtyři zlé druhy k zemi; druzí prosili o milost a prchali. V téže chvíli vcházel do třídy profesor. Usmíval se, zvěděv, co se přihodilo. Bosco musel před ním svůj hrdinský kousek provésti ještě jednou. Čtyři kamarády unesl na svých plecích. Zuřivého řeznického psa popadl jednou za šíji a hřbet a držel ho ve vzduchu. Ještě r. 1883 otvíral Bosco dvěma prsty tvrdé ořechy a vyhnal měřiče síly na 60°, kdežto jeho lékař stačil jen na 45.

Božské ctnosti víry, naděje a lásky na křtu svatém přijaté ovládaly ho vrchovatě. Když byl všemi opuštěn a zneuznán, když se svými hochy nebyl již ani na pusté louce trpěn, nepřestal věřit ve své povolání a doufal vší naději navzdor. Proto stal se jako kdysi Abraham otcem mnohých národů.

Za celých 35 let nespátřil ho Cagliero zne-pokojeného, ač Bosco zhusta neměl ani jediného halíře, ale za to hodně dluhů. Osvědčoval víru zvláště svou heroickou chudobou. Chud se narodil, chud žil, chud zemřel, ač rukama jeho prošlo nanejvýš 80 milionů lir na chudé děti, kostely a missie. Chudoba byla vždycky bohatstvím apoštolů a velikých služebníků božích. Chudoba jest neomylný prostředek zajistiti se Prozřetelností boží. Vždy byl Bosco plný optimismu, poněvadž byl pln víry. Bůh chce, aby všichni byli spaseni, říkával zhusta. Proto Bůh ráj stvořil, abychom jej obývali. Sempre avanti! Vždy v před! bylo jedno z jeho slov na úmrtním loži.

Bez mezí byla jeho láska k Bohu a k bližním. Láska byla hybnou silou všech jeho činů i jeho výchovné metody, tak zvané metody preventivní. Tato metoda dociluje jistého úspěchu, je-li jí používáno lidmi, kteří se v lásce obětují. Tomuto šlechetnému tlaku neodolá nikdo; tato láska neutrpěla ještě nikdy porážky. Ale tato metoda charity působí zvláště tehdy, je-li láska uložena do srdce chovanců. Proto může preventivní metody býti s úspěchem používáno jen u křesťanů, kde caritas diffusa est in cordibus, kde láska boží, bázeň boží do srdcí chovanců jest vlévána a v nich udržována. Proto byla zpověď a svaté přijímání hlavním výchov-

ným prostředkem Boscovým pro něho samého, pro jeho spolupracovníky i pro jeho chovance.

Již ve věku desíti let chodil Bosco k svatému přijímání. Byl ve službě, ale ranní mše svatá nevynechal a neděli co neděli, svátek co svátek přistupoval ke stolu Páně. A jako student, a zvláště v kněžském semináři spatřoval teprv v častém svatém přijímání nejúčinnější prostředek duchovního života.

Velice byl Bosco nadán přirozeně i nadpřirozeně.

Jeho přirozená velikost zračila se v jeho statečnosti, vděčnosti, v jeho lásce k samotě, jež ducha živí, v jeho střídmosti, vytrvalosti, věrnosti i v maličkostech, ve vznešenosti jeho cíle, v jeho nepoddajné vůli, v jeho vítězstvích nad sebou, v jeho víře a doufání.

Nezměrná síla lásky nutně musela jeho osobnost všestranně rozvinouti.

Jeho velikost jevila se však obzvláště v darech nadpřirozených, jimiž ho Bůh vyzbrojoval. „Jsou rozliční darové, ale tentýž duch, a rozličná jsou působení, ale tentýž Bůh, který působí všechno ve všech. Někomu zajisté dána bývá skrze ducha řeč moudrosti, jinému pak řeč umění, jinému víra, jinému dar uzdravování skrze téhož Ducha, někomu divů činění, jinému prorokování, jinému rozličnost jazyků. (I. Kor. 12, 4—10).

Dar uzdravovati nemocné, zjevil se již v Boscu klerikovi. Dával nemocným pilulky, udělané z pouhé střídky nebo z mouky a cukru, ukládal jim modliti se po tři dny nebo po devět dnů jediný Zdrávas a Salve Regina, a hle,

i nebezpečně onemocnělí bývali uzdravováni.¹⁾ (Lemoyne, str. 425). Roku 1844 onemocněl jakýsi pan Turco v Montafii. Žádný lékař nepomáhal. Mladý kněz Bosco dal nemocnému pilulky. Nemocný musel se vyzpovídati, přijímati, modliti se tři Salve regina a byl hned úplně uzdraven. Chemik prozkoumal pilulky. Neobsahovaly než chléb (Lemoyne, I. 425).²⁾

Jednou představila se Boscovi paní, jež šla o berli a holi a provázena byla jinou paní. Opouštěla pokoj bez berle a hole a volala: „Don Bosco mne uzdravil!“ (Lemoyne I, 430).

Patnáctiletý syn hostinského ochuravěl r. 1849 těžce a žádal, aby ho Don Bosco započítal svátostmi umírajících. Bosco nebyl tehdy v Turině. Jinoch vyzpovídal se tedy jinému knězi a brzo potom zemřel. Bosco, vrátiv se, šel hned do příbytku nebožtíkova. „Kdo ví, vykonal-li dobře svou poslední zpověď,“ pravil kněz matce a tetě hochově. „Zůstavte mne o samotě.“

Pomodlil se krátkou, vroucí modlitbu, požehnal hochu a zvolal dvakrát v tóně rozkazu: „Karle, povstaň!“

¹⁾ Od těch dob znal Bosco všechnu sílu modlitby k svaté Panně.

²⁾ Zprávám o mimořádných, nadpřirozených událostech, o zázracích a zjeveních jest příklálati pouze lidskou věrohodnost. Na žádný způsob nechce tato kniha předbíhati soud sv. Stolicě. Ale budiž dovoleno znovu zde připomenouti, že o životě Boscově a událostech zde vypravovaných, byla konána 252 zasedání církevního úřadu a že Kongregace obřadů ve svém sedění ze dne 23. července 1907 prohlásila, že proces svatořečení ctihodného služebníka božího může býti zahájen.

K tomuto zavolání mrtvý se pohnul a zvolal: „O Done Bosco! Když jsem se posledně zpovídal, netroufal jsem si vyznati se z jednoho hříchu. Zdálo se mi nyní, že jsem na pokraji nedohledné propasti a že prchám před mnohými zlými duchy, kteří mne pronásledovali. Tu postavila se paní mezi mne a ony divé šelmy a volala: „Počkejte, není ještě souzen!“ Matka, vyděšená touto podívanou, vyběhla s tetou z pokoje, aby přivolala rodinu. Ubohý hoch začal hned svoji zpověď. Ke vrátivší se rodině volal: „Don Bosco mne zachránil od pekla.“ Dvě hodiny zůstával úplným pánem svých smyslů. Ctihodný zpovědník tázal se ho konečně: „Nyní jsi ve stavu milosti; nebe jest ti otevřeno. Chceš do něho vejíti anebo chceš zůstat u nás?“ Jinoch odpověděl: „Toužím po nebi!“ „Tedy na shledanou v ráji.“ A Karel svěsil hlavu, zavřel oči, zůstal nehybným a usnul v Pánu. (Lemoyne I, 430—432).

Když Don Bosco začal stavěti ve Valdoccu kostel P. Marie, pomocnice křesťanů, uzdravil na přímľuvy Matky boží tolik nemocných, že z darů uzdravených všechen náklad se stavbou kostela spojený (850 000 lir) mohl býti uhrazen. Při svěcení základního kamene (27. dubna 1865) měl sluha boží jen 40 halířů. Také vnitřní zařízení kostela bylo vděčným darem těch, kdo Donem Boscem na přímľuvu P. Marie svého zdraví znovu byli nabyli.

V Miláně Bosco r. 1866 uzdravil nemocného rakovinou. Část lbi a levá tvář byla již rozežiravou nemocí zachvácená. Žádný lékař, žádný odborník nedovedl pomoci. Bosco navštívil nemocného, doporučil mu nověnu ke cti P. Marie Pomocné, požehnal ho a četl za něho mši svatou,

a nemocný byl v okamžiku uzdraven. (Zpráva Unity cattolica z 29. dubna 1866.)

Ani jediný nemocný v době stavby chrámu neuchýlil se marně k Donu Boscovi. Silné svazky byly by popsány, kdyby měly býti podány zprávy o všech uzdraveních (Lemoyne II., 40.).

Dary z Turina, Janova, Bologně, Neapole, Florencie, Říma, také ze vzdálených krajů i z Palerma, Vídně, Paříže, Londýna, Berlína osvědčovaly dík za dosažená zdraví.

Bankéř Antonín Cotta, senátor v Turině, byl v září r. 1866 tak nemocen, že lékaři vzdali se vši naděje. Byl již 83 roky stár. „Za několik minut,“ pravil k Boscovi, „jest mi odebrati se na věčnost.“

„O nikoli, naše svatá Panna potřebuje vás ještě na tomto světě, abyste mi pomáhal při stavbě chrámu.“

„Uzdravím-li se, budu platiti po šest měsíců 2000 franků na kostel ve Valdoccu.“

Bosco modlí se nad nemocným, žehná ho. Po třech dnech přináší Cotta první splátku. (Lemoyne II, 41).

Ve Florencii synáček hraběnky Uguccioni Cherardi ležel r. 1866 v posledním tažení. Když Don Bosco přistupoval k jeho loži, byl hošík již stuhlý; oči byly v sloupu; hoch nejevil již známek života. Všichni vzývali Marii Pomocnici, a sluha boží žehnal tělo chlapcovo. Hoch začal dýchat, usmál se a zotavil se za krátko. Od těch dob byla hraběnka štědrou podporovatelkou děl Boscových. Byla Salesiany zvána jen: „naše dobrá matička florencká.“ (Lemoyne II, 48.)

Třetího května r. 1867 uzdravil sluha boží v Caramagně před více než 600 osobami starší

paní, která chodila o berlich. Tam navštívil Bosco jinou paní neduhem rakoviny stíženou a požehnal jí. Sotva vyšel z jejího pokoje, žena byla úplně vyléčena.

Z Villafranky přinesli dva manželé do Turina svého 8—9letého synáčka, jenž dosud nebyl udělal jediného kroku. Bosco požehnal dítě a nařídil mu, aby se zvedlo, a hoch jal se choditi. (Lemoyne II, 79).

Ochrnutá paní povstala: zdráva na pouhý pohled Dona Bosca. (Lemoyne II, 86).

Jeho dar uzdravovati nemocné byl tak znám, že denně přicházeli mnozí do Turina, aby si vyprosili přímluvu a požehnání Boscovo. Denně docházely dopisy a telegramy od osob všech stavů, jež doporučovaly mu nemocné a umírající. A vskutku dosahovali mnozí těžce nemocní na jeho prosby uzdravení. Mrzáci o berlich, ochrnutí, slepci, hluchí, němí, byli náhle uzdravováni (Lemoyne II, 438).

Slečna Barbarinova byla tři léta těžce nemocna. Návštěvou Boscovou byla úplně vyhojena. Podobně byla slečna Perricrova zbavena rakoviny. R. 1881 vrátil Bosco slepému dítěti v Marseilles zrak. (Lemoyne II, 454).

V Cannes dosáhla jeho požehnáním zdraví 22letá Polačka, jež pro nemoc míchy již dva roky nemohla choditi.

Ve Frohsdorfu, kam Don Bosco na požádání byl schválně zajel, vrátil sluha boží zdraví nemocnému hraběti Chambordu.

V dubnu r. 1885 Bosco konal v Marseilles zázračná uzdravení denně. Po smrti Boscově nabyla Aloisia Piovanova, jež trpěla nezhojitelnou rakovinou, opět svého plného zdraví,

když byla vykonala v čest Dona Bosca devítidenní pobožnost.

Paní Marina Della, padesátiletá Turiňanka, trpěla touž nemocí jako Piovanova a dosáhla na přímluvu ctihodného sluhy božího uzdravení; rovněž sestra Adela Marchese, jež měla úbytě atd. (Lemoyne II, 654—660).

Ve veliké míře měl Don Bosco dar pro-
rokování. Předvídal trvání a vzrůst svých ústavů
a děl, a popsal již o mnoho let dříve pozdější
stav Oratoria a salesiánských missií. Předpo-
vídal veřejné události i blízkou smrt vynikají-
cích osobností. Po dlouhá léta nezemřel žádný
chovanec Oratoře, aby nebyl Bosco jeho smrt
o něco dříve předpověděl (Lemoyne II, 387.)

Jako mladý kněz uložil 31. srpna 1844
manželce portugalského vyslance za pokání
modlitbu k andělu strážci, jenž ji při velikém
nebezpečení ochrání. Vskutku splášili se jí
na vyjíždce koně; ale modlitbou k andělu
strážci byla zachráněna (Lemoyne I, 262.)

Své dřívější zaměstnavatelce Dorotě Mog-
liové v Monuccu předpověděl již jako theolog
stáří 90 let. Vskutku zemřela v 91. roce svého
věku (Lemoyne I, 210).

Předpověděl válku v r. 1866, smrt Pia IX.,
volbu Lva XIII., úmrtí v královském rodě pie-
montském. Opravdu zemřeli rychle za sebou
královna matka, královna a králův jediný bratr.
(Lemoyne I, 552.¹⁾)

Don Bosco viděl skryté věci a co se v dáli
dalo. „Potřebuji jen někam se zamyslití a hned

¹⁾ Pozoruhodné jest, že Boscovi jako studentu
zhusta zdávaly se úkoly, jež mu profesor druhého dne
ve škole dal. (Lemoyne I, 107.) Bosco považoval tyto
sny za nadpřirozené.

vidím, co se tam děje a kdo tam jest," pravil 10. dubna 1861.

Sluha boží konal jednou exercitie v Lanzo a viděl, že v Turině dva chovanci se odplížili z odpoledních bohoslužeb a šli se koupat. Dostali ve vodě ránu neviditelnou rukou. — Než mu zemřela matka, viděl Bosco zjeviti se její obraz na stěně své ložnice.

V r. 1874 seděl Bosco 29. dubna v Turině ve zpovědnici. O 8¹/₄ hod. se zvedl; zdálo se mu, že jest uprostřed bitvy. Slyšel hřmění děl. Právě v tu hodinu bojovali Karlisti ve Španělsku u Bilbao.

V roce 1886 zjevil se Bosco ve snu řediteli salesiánského domu v Barceloně, Janu Brandovi. Ředitel musil vstáti a provázeti ho. Bosco označil mu některé chovance, jež musel z domu vzdáliti. (Lemoyne II, 569).

Když r. 1887 nemohl již z pokoje vycházeti, visitoval všechny své domy ve snu, také americké.

Poznával budoucí kněžské povolání chovanců; vídal ohnivé jazyky vznášeti se od oltáře nad hlavami vyvolených.

V devíti létech, v šestnácti, devatenácti a také později byl mu Ježíšem a Marií celý jeho životní úkol již ve snu zjeven jako kdysi Josefu egyptskému a proroku Jeremiáši, který se rovněž chlapcem (puer) zve, když byl k prorockému úřadu povolán.

Když byl Bosco devět nebo deset let star, viděl ve snách veliký zástup mladých lidí. Někteří se smáli, jiní kleli, jiní si hráli. Bosco vrazil mezi ně se zafatými pěstmi, že tak kleli. Tu zjevil se mu Kristus a děl: „Postav se jim

v čelo. Ne ranami, nýbrž mírností a láskou¹⁾ učiníš si z nich přátele. Hned se dej do díla, abys je poučil o zlobě hříchu a ceně ctnosti. Dám ti učitelku, Marii, pod jejímž vedením zmoudříš.“ — Hoch viděl pak nebeskou Paní a na místě chlapců smečku psů, vlků a medvědů. „Hle, zde musíš pracovati!“ A za chvíli hoch viděl místo šelem stejný počet bílých beránek. V tom obraze bylo mu zjeveno jeho budoucí povolání.

Bosco četl ve skrytu srdcí a znal nejniternější tajemství svědomí. (Lemoyne II, 394.) Netroufali-li si nebo opomenuli-li chovanci zpovídati se z některých hříchů, řekl jim je.

Ctihodný sluha boží byl rovněž vyznamenán ekstasemi (vytržením mysli). V roce 1879 viděl ho Garrone Evasio mezi mší svatou deset minut vznášeti se ve vzduchu. Jeho vzhled byl rajský. (Lemoyne II, 402.)

V roce 1860 Bosco podělil chlebem 300 jinochů, ač měl jen chlebů dvacet. A na konci podělování měl světec totéž množství chlebů jako na začátku. Jako zde chleby, tak rozmnožil jednou několik kaštanů takovým způsobem, že stačily šesti stům padesáti osobám, a rovněž několik málo hostií tak, že stačily témuž počtu přijímacích. (Lemoyne II, 400.) Ano, Don Bosco byl „duše privilegovaná“.

Byl nástrojem v ruce boží a v ruce té, k níž lidstvo již v ráji bylo poukázáno.

Patrný jest prst boží (digitus Dei, pravil Lev XIII), vykoná-li kněz bez postavení, bez úřadu, bez prostředků v několika málo létech tolik velikého jako Don Bosco. Považoval se

¹⁾ To jest preventivní metoda, již mu nebe poradilo.

jen za nástroj boží a nebes královny, a důvěřoval zcela boží Prozřetelnosti, jež také podivuhodně o něho pečovala: Příjmy docházely zrovna tak, jak jich potřeboval.

R. 1848 měl býti zaplacen veliký dluh. Bosco neměl peněz. Tu běžel mu na ulici někdo vstříc, jenž odevzdal mu balíček, v němž bylo několik tisíc lir. R. 1859 obdržel zase v balíčku 20.000 lir, částku, jíž právě potřeboval.

Věřitel žádal r. 1860 nevrle zaplacení svého požadavku. Tu vstoupil do pokoje cizinec a daroval Donu Boscovi 3000 lir, právě sumu, již věřitel požadoval. „To jsou věci, jež přiházejí se mi přes chvíli,“ pravil sluha boží.

Ve shromáždění „Spolku rozšíření víry“ v Lyoně vypravoval Don Bosco 20. ledna 1882: Před nedávnem měl jsem zaplatiti staviteli chrámu Božského srdce Páně v Římě 15.000 lir a sice o 5. hodině odpolední. Ještě o půl páté neměl jsem halíře. Nařídil jsem jinochům, aby se modlili před svatostánkem. Tu přišel do předsíně cizí kněz a přál si mluvíti se mnou. Přinášel 8000 lir svých a 7000 od přítele. Původně chtěl kněz dar ten odkázati Oratoriu po své smrti. Tu napadla ho myšlenka: „Lépe za živa než po smrti.“ Chtěl přijeti až v sobotu. Ale nedalo mu to. Stál se svými penězi na nádraží a pravil si: „Chtěl jsi přece jeti v sobotu a ne dnes!“

V přítomnosti biskupa Vigliettiho z Pinerolu obdržel Don Bosco r. 1884 platební rozkaz na 3000 lir a současně dopis obsahující touže částku.

V Mathi potřeboval Don Bosco r. 1883 místnosti za příbytek pro dcery Mariiny. Náklad 30.000 lir.

Toloský hrabě Colle, jenž neměl potuchy o této nesnázi Boscově, daroval mu zrovna tuto částku.

Čtvrtého prosince žádal ředitel Alberti naléhavě o tisíc lir. Došel dopis od marseillské paní obsahující tento peníz.

Uvádím tu jen jednotlivé příklady toho, jak Prozřetelnost boží a pomoc Mariina o důvěřujícího sluhu pečovala.

Jedno z posledních slov Dona Bosca na úmrtním loži bylo: „Nase kongregace obstojí, poněvadž jest řízena Bohem a chráněna P. Marií Pomocnou!“

Na Boscu tvoří čas.

„Předním úkolem životopisu jest vylíčiti člověka v jeho dobových poměrech. Čas strhuje nás s sebou, ať chceme nebo nechceme, a vytváří a určuje nás tak, že snad každý z nás, naroditi se o deset let dřív nebo později, byl by úplně jiný i ve vlastním utváření i ve vnější své působnosti.“¹⁾ Toto slovo Goethovo nutká mne ukázati, jak na Boscovi pracovalo století. „Bůh sám volá čas proti nám,“ praví Jeremiáš (Pláč Jeremiášův, 1, 15.) Day a časy navštěvují nás. Žel, že lidé nechápají velikosti úkolu doby, neodhalují si úmyslů Ducha sv., jež se ve tlaku a snažení a v otázkách a potřebách doby zjevují. Duch boží vládne nejen v Církvi, ale i v každém denním okamžiku jednotlivcově.²⁾ Duch boží vznáší se nad zmatky

¹⁾ Goethe, Z mého života.

²⁾ Ludens coram Deo omni tempore, ludens n orbe terrarum!

dob a dnů. Neděje se nic a nedálo a nebude se díti v minulu, přítomnu a budoucnu světových dějin i všehomíra, co nedává a nedávalo práci jednotlivcům. Neboť každý jednatel souvisí se vším mírem a s lidstvem a s minulostí, přítomností i budoucností. V organismu však na každý úd působí slast a strast ostatních údů. Lidský život není osamocen, jest vklíněn do obecného běhu přírody tak, že se nesmíme považovati od něho uvolněnými. Zvlášť dějinný životní obsah národa působí mocně na konání některého syna jeho a spolu je určuje. Pokusme se o tento důkaz na Donu Boscovi.

Don Bosco narodil se 16. srpna 1815 a zemřel 31. ledna 1888. „Ho passato tempi difficili, prožil jsem těžké doby,“ pravil sám na úmrtním loži svému arcibiskupu.

Ten, jenž byl v Itálii zvrátil, co věky buchovaly, Napoleon, šel v témž roce, kdy se Bosco narodil, do doživotního vyhnanství na ostrov sv. Heleny. Nepomáhalo, že Vídeňský kongres zevně a mechanicky zase všechno vsunul do starých kolejí. Úplně nová éra začala přec; nový duch nemohl býti usmrcen. Smírně nové poměry vpraviti do služeb Boha, Církve a Charity, nezadati v tomto novém položení právům církve a zase s druhé strany nestěžovati péči o duše příkrým odporem, v tom byla potíž doby.

Od roku Boscova narození bylo il Risorgimento, vzkříšení Itálie a splynutí v jeden národ stále touženějším a touženějším snem všech Italů.

Vůdčí myšlenka byla:

Především pryč s cizáckým panstvím Rakusanů, s cizími dynastiemi. Myšlenka sjednocené

Itálie prolomila si cestu. Nadešly revoluce z r. 1830 a 1848. Nadešly války z r. 1849, 1859, 1866 a dobytí Říma. Do roku 1849 chtěli duchové romantiky ještě bráti povinný zřetel na náboženství, církev a papežství. Připomínám Giobertiho, Silvia Pellico, Manzoniho, Balbiho, Rosminiho. Ale od r. 1849 byla doba politických ohledů tatam; Cavourem byla prováděna již jen politika realní. Církevní stát dle této politiky neměl již oprávnění. Kněžské semináře a kláštery byly zrušeny a proměněny v kasárny. Jinověrci byli trpěni, a pak přízní zahrnováni, Jesuité byli ze Sardinie vyhnáni. Království Sardinské stalo se středem všech rejdů italských. Školské zákony církvi nepřátelské byly vydány, theologické studium jednostranně upraveno (1851). Zavedeno bylo občanské manželství (1852). Biskupové a kněží byli pronásledováni. Turinský arcibiskup byl na př. v roce 1850 uvězněn. Protináboženské společnosti Karbonárů a svobodných zednářů řádily po vůli. *Tempi difficili!* Opravdu těžké časy pro člověka rázu Boscova, jenž chtěl budovati. Ale Don Bosco jako svatý realista bral století tak, jak bylo, a ne jak by mělo býti, a všímal si bedlivě, co mu bylo na závalu, ale také co mu bylo na prospěch.

Veliké byly politické nesnáze, jimiž Don Bosco musel se probíjeti.

Veliká byla po napoleonských válkách a po revolucích hospodářská, sociální, intelektuální i mravní bída italského lidu, jež upomíná na doby přítomné. Zvony byly s věží sňaty. Obyvatelstvo bylo vyssáto. Leopardi pěl své pessimistické písně a Lombroso hlásal bankrot výchovy. Tíživé bylo břímě daní a dávek.

V samém hlavním městě Turině chodilo jen 1500 žáků do školy. Pro dívky nebylo tehdy vůbec veřejných škol. Vyučování na škole obecné bylo omezeno na dva roky. Veliké byly nedostatky v nižším i vyšším školství. Pěstování hudby, i hudby chrámové bylo kromě Sixtiny po vší Italii zanedbáno.

Kdo se věnuje nejnutnějšímu, kráčí nejbezpečněji k cíli. Zasáhnouti tvořivě na poli sociálním, mravním a duchovním, zvláště u mládeže, bylo nejnaléhavější potřebou oné doby. V úzkostném výkřiku doby zjevuje se nejjasněji vůle boží Boscovu posláním: ujmouti se nevědomé, zanedbané, proletářské mládeže a mravně i občansky ji zvednouti byl cíl, na nějž Boscovi ukazovala doba. Jeho veliké vzory: Filip Nerejský, Vittorino, da Feltre, Josef z Calasanzy, La Salle, Jeroným Emilián, František Saleský, Vincenc z Paula viděli rovněž v požadavcích své doby vůli boží. Učili ho loviti z proudu času nejcennější perlu, úradek Nejvyššího.

Na politickém poli nemohl Bosco jinak jednati, než Lev Veliký vůči Attilovi¹⁾. Táhne proti nové době do pole s jedinou silou, jež dosud neutrpěla nikdy porážky, se silou lásky, charity. Před touto mocí sklání se i moderní stát. Cím poškozenější byla vnější moc církve, tím úsilovněji učil Bosco mravní moci, moci lásky a její nadpřirozené síle. Tím způsobem povznesl se nad dobu a mohl proto tak poženaně do doby zasáhnouti.

Papež i král, církev i světská vláda italská důvěřovali mu stejnou měrou a Bosco, prostý

¹⁾ Zjevem svým a domluvou přiměl Lev Veliký Attilu, aby ustal od další výpravy do Italie. P. př.

kněz, měl šťastné vědomí, že sprostředkoval osazení sta biskupských stolců. Nouzi přítomnosti odhleděl Bosco svůj úkol. Jak pilně studoval dějiny Italie! Neúnavně čerpal z klasiků a básníků a vzdělával se znovu a znovu na heroických příkladech světců italské církve.

Domov

ještě velikou přirozenou svátostí, jíž Bůh srdci a myslí nesmazatelné vjemy vtiskuje.

Don Bosco narodil se v samotě i Becchi, čítající 15 až dvacet domků a náležející k farnosti Castelnovo d'Asti.

Narodil se v zemi malých potřeb a prožil dětský věk v ovzduší prosté jednoduchosti, na venkově, kde ještě žila bezprostřední, dětinná víra, rationalismem nedotknutá a neporušená.

Pohled na nedaleké Alpy ukazoval chlapci do výšin, vysoké hory vedly ho k ideálům, samota pak k Bohu.

Ve veselém, slunném podnebí rostla a vyvíjela se i slunná hochova duše. Lze-li si tyto šťastné děti slunce, Filipa Nerejského, Dona Bosca, představití jinak než radostné a veselé?

Veselí a radost ničí jako paprsek sluneční všechny zlé zárodky. Proto Don Bosco vytkl si za úkol, svou mládež vychovávat k radosti, k duším sv. Františka z Assisi. To je pravá preventivní metoda, která předchází zlo. „Mládeži budiž dopřána nejširší volnost, ať se proskočí, proběhnou, ať si zahlomoží ve chvílích oddechu, arci v mezích slušnosti a zdraví.“ To je salesianská prakse.

Olčina Dona Bosca byla po tisíciletí svědkem bojů mezi Severem a Jihem, Východem a Západem. Tam bojovali Římané s Gally a s Hannibalem, tam chtěli si Germané vybojovati své místo na slunci. Italové bili se tam s Němci, Rakušané a Španělé s Francouzy. Neměl-li se tam Bosco naučiti boji, boji za nejvyšší statky?

V Thieri, kde mladý Bosco studoval, vládl za jeho studií mezi studenty i profesory tak dobrý náboženský duch, že se Bosce po všechem čas svých studií nepamatoval na jediné slovo, jež by byl slyšel proti víře a mravům.

A Turine, místo kněžského působení Boscova, jsi-li dosud místem kvetoucím, posvátné, katolické charity?

Tam působil za časů Boscových Guala Capasso, jehož proces svatořečení jest zahájen, Borel a světoznámý Cottolengo.

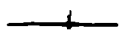
V Turině leží Valdocco, vallis occisorum (údolí zabitých), místo, kde umučeni byli tři vojáci thebské legie: Adventor, Solutor a Octavius.¹⁾

Místo šlechtným člověkem posvěcené zůstává svatým na všeckny časy. Tato věta osvědčuje se znova na Valdoccu. Šestnáct set let uplynulo od mučednické smrti oněch hrdinů. „Chci,“ pravila Matka Boží Boscovi ve snách, „aby na tomto místě, kde slavní mučeníci turinští podstoupili svou mučednickou smrt, aby na této hroudě, zkyprné a posvěcené jejich krví, Bůh zcela mimořádným způsobem byl ctěn.“

¹⁾ Thebská legie, již všecka křesťanská, dobyla za císaře Diocletiana se svým vůdcem Mauritiem (Mořicem) koruny mučednické.

Tři šlechtění mladí vojínové, kteří svou krví dali svědectví Ježíši Kristu, chtěli, aby šestnáct set let po jejich smrti sta a tisícové jinochů na místě jejich umučení byli Donem Boscem vychováváni k hrdinům Kristovým, jdoucím až do nejvzdálenějších krajů bojovat a zápasit za Kristovu říši. Vpravdě krev mučeníků jest semenišťem nových křesťanů!

Věříme rádi, že takové místo činnosti mělo silný vliv na osobnost Dona Bosca a na její požehnané vypůsobení.

Momentky práce Boží na Donu Boscovi.

Když byla Janu Boscovi dvě léta, zemřel mu řízením božím otec.

„Teď jsi, dítě, bez otce!“ Tato slova matčina byla jeho první nevyhladitelnou životní vzpomínkou. Odtud jeho milující péče o sirotky.

Ne plných třináct let stár, musil Bosco před svým nevlastním bratrem Antonínem jako kdysi mladý Jakub před Esauem prchat. Za chladného únorového rána r. 1828 vyšel s raněčkem pod paží z domova, aby si hledal službu. Na kolenou a se slzami v očích prosil sýraře Moghu u Moncucca: „Přijmi mne! Přijmi mne! Nehnu se odtud! Ujmi se mne z lásky!“

Tenkrát poznal Bosco všechnu bídu, chudobu a opuštěnost mladých lidí, kteří musí odejít z otcovského domu, aby hledali si práci, živobytí a přístřeší. Tehdy Bůh vštípil do srdce šlechtěného apoštola mládeže vřelou soustrast s mladým světem dělnickým.

Když učil se latině, uchyloval se hoch Bosco za špatného počasí na noc pod schody, a v Chieri měl slamník v úzkém prázdném prostoru, do něhož se lezlo po žebříku. Natáhl-li nohy, přečnívaly nejen přes slamník, nýbrž vyčuhovaly z prázdného koutu ven do chladné noci. Tehdy připravoval ho Bůh, aby později jako apoštol Turina zřizoval útulky pro mnohé chudé děti bez přístřeší, které musily přespávat noc ve stájích, kůlnách a pod mosty.

Bosco mohl teprv v šestnácti letech počítí svou studentskou dráhu. Bůh dopustil to, aby náš sluha Boží již jako student a zvláště jako kněz ujímal se jinochů ke stavu kněžskému pozdě povolanych.

Za přípravy ke studiu vedla Bosca Prozřetelnost do příbytku krejčího Roberta v Castelnově, jenž byl spolu ředitelem kůru. U něho naučil se Bosco zpěvu, hře na varhany, na housle a na cymbál a zároveň i řemeslu krejčovskému, kdežto v Robertově sousedství mohl Bosco ve volné chvíli vyučiti se i ševcovině, truhlářství a kovářství. Všechny tyto znalosti prospěly mu později velmi v apoštolátu mládeže.

V Chieri Bosco bydlel nějaký čas v kavárně; tam se naučil umění kuchařskému a cukrářství.

O prázdninách v r. 1836 pomáhal Bosco vyučovati v jesuitském ústavě. Tím poskytnuta mu byla příležitost seznámiti se s výbornou methodou Jesuitů. Spolu seznámil se tam s mnohými jinochy z předních rodin, kteří ho později ochotně v jeho charitativních dílech podporovali.

Aby se v Chieri uživil, byl Bosco nucen mnohým mladým lidem dávat hodiny. Tím způsobem mohl nabýti mnohých zkušeností a

dovedností, aby privátním vyučováním pomáhal ve studiích nadaným chovancům svých pozdějších ústavů.

Mladého kněze Bosca vedla Prozřetelnost do továren, dílen a vězení, aby na vlastní oči viděl všechnu bídu opuštěné mládeže.

Jako apoštol národů Pavel dle záměru božího byl s místa na místo vyháněn, aby víc a více rozšiřoval své působišť, tak býval náš apoštol mládeže jako mladý kněz se svým mladým zástupem odkazován z jednoho útulku do druhého, aby jeho působení vcházelo v širší a širší známost turinské mládeže a aby u dospělých docházelo většího povšimnutí a šlechetné podpory.

Pro svoji churavost nemohl sice Bosco jako theolog ani vstoupiti do řádu Františkánského ani státi se u Oblátů missionářem: ale missionářský duch Bohem, do něho vložený, mohl se v něm uplatniti tak, že sám založil řeholi, jíž úkol missionářský svěřil.

Don Bosco za ruku veden Matkou boží.

Chce-li se lidstvo zase vzpřímiti z bídy a nouze, jest odkázáno na tu, k níž Bůh již v ráji po pádu prvních lidí srdce a zrak útěšně obracel: na ženu, jež hadu hlavu potírá, Marii.

V předobrazeních a proroctvích mariánských byla století před Kristovým narozením vždy znovu a znovu vzmužována. A ve stoletích po Kristu shromažďuje církev vždy znovu a znovu pracovníky kolem Mariina obrazu. A Marie pomáhá.

Když papež Pius VII. po bouřích revoluce dovolával se Marie jako pomocnice křesťanů a roku 1815 zavedl v církvi zvláštní svátek ke cti Panny Marie Pomocné, tu bylo v témž roce 1815 v oktávě Nanebevzetí Panny Marie světu dáno dítě, Jan Bosco, jímž Marie světu nesčetná dobrodiní prokázala a prokazuje. Jeho matka posvětila ho hned po narození nejblahoslavenější Panně.

Brzy vyšlo na jevo, že bylo předním úkolem Boscova života hlásati lidem vroucí důvěru k Marii Panně. Jako hošík a pasáček nosil již vždy obrázek nebeské Matky při sobě, stavěl si na pastvě oltářík, modlil se na kolenou k její cti a kázal chválu Marie Panny dětem i dospělým.

Maria vedla ho vším jeho životem. Když mu bylo devět let, byla mu „Synem té, již denně třikrát zdravil“ ve snách dána za učitelku ve výchově mládeže. V 16. roce a později zjevila se mu Panna Maria opět a poučovala ho podrobněji o jeho apoštolátu mládeže. Její svátky jsou důležitá období v jeho životě a díle. V oktávě Nanebevzetí svaté Panny se narodil; v den neposkvrněného Početí r. 1841 přivedla mu Marie prvního člena Oratoria. Zase svazky by musely býti popsány, kdyby měla býti doličena všechna podivuhodná pomoc, již mu Marie poskytovala ve výživě a péči o jeho mládež, a zvláště také při stavbě velikého chrámu Marie Pomocné v Turině.¹⁾

¹⁾ Když r. 1880 dekretem 29. března datovaným vypuzeny byly z Francie náboženské kongregace, viděl Don Bosco ve snách, jak Matka boží prostírá svůj plášť na jeho domy ve Francii. Právila mu: „Miluji ty, kdo mne milují.“ Jeho domy zůstaly ušetřeny.

Ke stavu kněžskému pozdě povolán zval Bosco z vděčnosti za pomoc Mariinu syny Marie Pomocné a ženské salesiánské družstvo má jméno: „dcery Marie Pomocné“.

Vliv jiných osobností.

„Nanejvýš mocný vliv na člověka a jeho směr mají jiné osobnosti,“ praví Alban Stolz ve svém Umění výchovném.

Nejdůležitěji působila na Dona Bosca jeho matka Markéta.

Narodila se 1. dubna 1788 v Capriglio a vdala se r. 1812 za otce našeho služebníka božího.

Matka byla známa svou energií a nebojácností. V roce 1804 ve svých 16 letech, postavila se zmužile proti vojákům, kteří na pochodu chtěli napásti své koně v kukuřicovém poli jejích rodičů.

Když 11. května 1817 zemřel Donu Boscovi otec, probíjela se matka odhodlaně neúrodou a hladem.

Její život byl rozdělen v práci a modlitbu.

Hoch zdědil po matce lásku k modlitbě a osvědčoval ve svém životě tutéž pevnost, tutéž nebojácnost, tutéž horlivost pro spásu duší, tutéž prostotu a lásku k chudobě a k chudým, tutéž rozšafnost v podnikání, tentýž dohled k podřízeným, tentýž klid v protivenstvích, tutéž důvěru v Boha a nejblahoslavenější Pannu Marii.

Desetiletého syna vedla matka již k prvnímu svatému přijímání. Záhy zvykala ho práci, tvrdému lůžku, střídmosti v jídle i pití, pořádku,

čistotě, mravnosti, pokoře a poslušnosti, dobré četbě a životu v přítomnosti boží a svatých andělů.

Dům Markéty Boscové byl školou blíženské lásky zvláště vůči nemocným a umírajícím.

Vedle matky rozhodující vliv na utváření Boscova charakteru měli kněží.

Kaplan Lacqua v Kaprigliu, jehož hospodyní byla Boscova teta, učil ho nějaký čas čtení a psaní (1824/25) a přidržoval ho k časté zpovědi, odříkání a napodobení svatých.

Když Bosco sloužil v moncukské sýrárně, pobízel ho rovněž starý kněz k častější zpovědi, sv. přijímání a duchovní četbě.

Požehnán buď prostý venkovský kaplan murialdský Calosso, jenž Bosca na veliký prospěch světa měl ke kněžskému povolání a jeho matce domlouval, aby dala syna na studie.

Tento Calosso vychovával hoča asketicky, přidržoval ho k častému sv. přijímání, malým rozjímáním a duchovní četbě. U něho pojal Bosco zalíbení v duchovním životě. Kaplan zdržoval ho od těžkých pokání a učil ho italské gramatice a latině.

Za studentských dob v Chieri měl Bosco zpovědníkem kanovníka Valoriu, jenž ho rovněž k častému sv. přijímání povzbuzoval. To byla tehdy vzácnost. Kdo přijímal častěji než jednou za měsíc, platil za zvlášť ctnostného.

Častá zpověď a časté sv. přijímání byly později hlavním prostředkem jeho výchovného umění, jež byl tím zbožnil.

Ale největší vliv na studenta a zvláště na kněze Bosca měl svým příkladem jeho zpovědník Cafasso. Ten o Boscovi nikdy nepochyboval a byl jeho největším dobrodincem.

Cafasso zdržel ho od nepředložených kroků, od vstupu do kláštera.

Za jeho vedení vzdělával se Bosco jako mladý kněz v konviktě ve skutcích charity, duchovní správy i apoštolátu. „Práce pro mládež, to jest vaše povolání.“ Tato slova zpovědníka Cafassa rozhodla o vši životní činnosti Dona Bosca.

Styk s apoštolem charity a Prozřetelností boží, jež již r. 1827 v Turině 1800 osob živila, styk s Cottolengem, učil ho poznávati sílu slova: „Caritas Christi urget nos,“ láska Kristova nutí nás, a viděti divy prozřetelnosti nebeského otce. Nyní v ústavech Cottolengových v Turině živeno jest 16.000 osob denně jen milosrdnou Prozřetelností.

Silných povzbuzení dostávalo se Boscovi také šlechtným Rosminim, jehož ústav pro mládež Bosco zevrubně prostudoval.

Štěstím pro našeho služebníka Páně bylo, že Bosca vždy podporoval arcibiskup turinský, a že na papežském stolci seděli Pius IX. a po něm Lev XIII., kteří uměli oceniti šíři a velikost osobnosti Boscovy a jeho záměrů jako kdysi Innocent III. byl prohlédl význam sv. Františka a sv. Dominika.

Pominouti nesmím mlčením, že v létech studentských zvláště svaté přátelství se studentem Comollem Boscovi velmi prospívalo. Od Comolla naučil se Bosco žíti jako křesťan t. j. vésti nadpřirozený život, jenž vítězí nad náruživostmi těla.

Bosco býval vznětlivý a ke hněvu náchylný. Comollova skromnost, zdvořilost, trpělivost, mírnost a láska k nepřátelům byla mu zrcadlem. Comollo zůstal úplně klidným, když ho surový

student udeřil do tváře. Bosco žasl. Jeho přátelství s Comollem trvalo až za hrob. Dle přípovědi zjevil se Comollo po své smrti svému příteli za přítomnosti prefekta a dvaceti alumnů v ložnici a volal na něho: „Bosco, Bosco, io sono salvo, jsem spasen!“ I později zjevoval se knězi Boscovi častěji a posiloval ho v jeho činnosti.

Slunce vrací se denně a radostně koná svou olbří dráhu světem, protože mu dík září z každé krůpěje vody a z každého kalíšku květu. Tak dalo se Donu Boscovi. Vděčná láska mládeže budila v něm každou sílu a rozvíjela v něm všecku jeho osobnost. Již jako studentu spěchala mu mládež jeho domova na začátku prázdnin v ústrety a provázela ho v triumfu domů. V Chieri nevěděli rodiče většího trestu pro své děti než nedovolit jim jíti k Boscovi. Tak ho děti měly rády. Když jako mladý kněz meškal u faráře v Sassi, navštěvovali ho jinoši z města i venkova. Jedné neděle přišlo jich tři sta. Šedesát kilometrů běhali za ním do jeho domova. Vždy provázen byl zástupem mladíků. Sama policie, jež k němu a mládeži dozírala, nemohla se ubrániti slzám nad projev tak veliké lásky.

Často nesli ho jinoši ve vítězoslávě na ramenou do města jako kdysi staří Římané svého vojevůdce na štítech nosili.

Jednou dostal Bosco dovolení se třemi sty mladými trestanci, jimž konal exercitie, bez jakéhokoli policejního dozoru podniknouti výlet. Všichni vrátili se do vězení. Žádný nezpůsobil mu sebe menší nevůli.

Když Bosco r. 1846 těžce se roznemohl, objevila se nezměrná láska jinochů k němu.

Ve dne v noci bděli při něm a ošetřovali ho. V oddílech střídali se od rána do večera ve vzývání nejsvětější Svátosti ve chrámě Marie Utěšitelky. Před obrazem Matky boží zapalovali svíce. Doma prosili rodičů, aby se s nimi modlili. Někteří ztrávili na modlitbách celou noc. Činili slib, že celý měsíc budou denně modliti se růženec, jiní celý rok, mnozí celý život. Jiní postili se při chlebě a vodě a slibovali postiti se měsíce i léta. Mnozí zedničtí učedníci postili se přísně přes svou těžkou práci a běželi v hodině poledního oddechu do kostela, aby se tam modlili. Když nebezpečenství minulo, nebrala jejich radost konce. Mluvila z jejich očí a slz. „Sláva Marii!“ volali, „sláva Bohu!“ Všichni plakali, když jejich apoštol objevil se mezi nimi. Bosco plakal sebou a pravil: „Děkuji za svůj život vaší modlitbě. Chci zasvětit svůj život vašemu životu. Podporujte mne v tom!“

Sebekázeň.

Aby člověk mohl vykonávati hluboký mravní a sociální vliv na bližní, musí především domoci se dokonalé vlády nad sebou samým. Ta však jest plodem heroického sebemrtvení. „Až budu na kříž povýšen,“ bude moci křesťan říci s Kristem, „všechno přitáhnu k sobě.“ „Kdo přemáhá, tomu dám tajnou mannu, jíž by bližní k sobě vábil.“ „Kdo přemáhá, tomu dám moc nad pohany.“ Tato slova splňují se na Boscovi. Nejen Bůh na něm pracoval, i Bosco sám.

Pozorujme stručně jeho mrtvení tělesné, mrtvení smyslů a duše.

Již jako desítiletý hoch vyměnil za černý chléb svých kamarádů svůj bílý. Jeho snídani byl kousek chleba. Nikdy ve svém životě nestýskal si do jídla a nápoje. Nikdy při jídle nepoužíval soli nebo oleje.

Na svých dalekých výletech se studenty z Chieri do Turina měl vždy jen kousek chleba v kapse. V Turině koupil si za dvacet halířů kaštanů.

Když opatřoval své chovance se svou matkou sám jediný, jedl vždy jen to, co měli chovanci: chléb a polévku, polévku a chléb.

Když později již mnozí kněží se s ním sdíleli o práci, musil býti stůl pro kněze arcí již vybranější. Ale i zde byl Bosco velmi střídmy. Ráno pil šálek kávy. Celkem zdržoval se masa; měl k němu nechut. V poledne jedl tolik, že po dvaceti minutách bylo první trávení odbyto, takže rychle zase byl duševní práce schopen. Večer jedl méně než ráno. Shledával zbytky chleba a zbytky od oběda, spokojoval se polévkou a trochou zeleniny. Při každém obědě pil pohárek vína s vodou nebo lépe řečeno: vody s vínem.

Za lůžko měl již od dětství slamník. Před slunce východem byl na nohou. Za polední přestávky odpočíval za dětských let na dřevěné lavici. Matka chtěla ho cvičiti v otužování, budívala ho v noci a brávala ho s sebou k nemocným.

Když chodil do Castelnova do učení, spal tam za nepohody pod schody.

Jako kněz kladl dřevěné a železné kusy na své lože. Za dne odpočíval nanejvýš na židli.

Obyčejně vycházel za polední přestávky a obstarával nutné pochůzky. Jednou byl na

ulici a nevěděl pro ospalost kudy kam. Obuvník před svým domem pracující ptal se ho, co mu chybí.

„Spánek mi chybí, příteli,“ zněla odpověď. Tu vzal ho mistr do své dílny a nechal ho odpočinouti na své pohovce. Bosco tam spal tři hodiny. Mistr s posvátnou úctou pozoroval spánek tohoto muže.

Přenocoval-li Bosco sám jako host v pokoji cizího domu, šlehal se, maje za to, že není pozorován. Doma vždy byl ráno první na nohou a večer poslední na loži. „Každá ztracená hodina jest ztracený čas pro věčnost,“ říkával. Do svých padesáti let spával jen pět hodin denně. Každého týdnu probděl noc. Nemohl-li spáti, rozjímal a modlil se.

Od r. 1866 dopřával si šest hodin spánku, ale týdně probděl noc. Od r. 1872 spával již sedm hodin a byl nucen zřici se již i nočního bdění.

V létě vstával Bosco zpravidla o třetí hodině ranní; na lože chodil o $\frac{1}{2}$ 12. Za dětství a jinošství otužoval své tělo různými cviky, šplháním, tělocvikem, pochody, během. Město Chieri proběhl v půltřetí minutě. V rychlosti předstihl všechny ostatní.

Jako kněz nikdy se sedě neopíral, nikdy nehledal pohodlného postoje. Svoji ranní, večerní modlitbu a pozdravení andělské modlil se na kolenou již jako chlapec.

Při chůzi nosil za dětství své střevíce v ruce.

Své smysly mrtviti byl vždycky bedliv. Cit nesměl si nikdy stěžovati do počasí, do horka nebo do zimy.

Nikdy nečichal ke květinám. Byly-li mu květiny darovány, stavěl je v kostele před oltář Matky boží.

Nešňupal, ač by to bylo prospívalo jeho hlavě často bolavé i bolavým očím; nikdy nekouřil.

Na slova byl skoupý. Nikdy nemluvil nadarmo. Jeho slovo bylo vždycky: ano, ano, ne, ne. Lež nepřešla přes jeho rty. Každé jeho slovo mělo váhu. Při svěcení na kněžství učinil si předsevzetí: O jiných mluvití jen dobře, jinak mlčeti. Uměl mlčeti o tom, co prozrazeno mohlo způsobiti zlo nebo zameziti dobro. S nejkrajnější věrností zachovával svěřené tajemství. Proto měl u duchovních i světských osob, u římských kongregací i u státních úřadů ochránce i přátely.

Čím drsnější a neskromější byly výrazy protivníků, tím mírnější a laskavější byla jeho slova. Při pomluvách a pronásledováních zůstával vždy klidným; ustupoval, nebyla-li neústupnost povinností.

Jeho oko míjelo vše, co ho mohlo od svatého jeho úkolu odváděti. Nečetl novin, nedával si je také předčítati kromě zpráv o katolické církvi a o svých ústavech. Na svých cestách neprohlížel pamětihodností. Cestou žen nepozdravoval nikdy dřív, ani byly-li to jeho dobrodinkyně.

Bylo mu druhdy podstupovati veliké boje, aby ovládl svůj temperament. Pot řinul se mu ze všech pórů, když přemáhal jako student svůj hněv, vida spolužáka, jak bije slabšího svého druha. Dřív ve šlechetném hněvu ztrestával zbabělce na místě. Ale přítel Comolo pravil mu: „Bůh ti nedává sílu, abys jiné masakroval.“ Vzorem Boscu byl sv. František Saleský, jenž osmnáct let zápasil o ctnost mírnosti.

Když chlapci Boscovi sežrala kočka oblíbeného slavíka, umínil si, že srdcem již k žádné pozemské věci nepřilne.

Nejednati podle svých sklonů učil ho přítel Comollo slovy: „Mnoho činí, kdo činí co musí. Nic nečiní, kdo mnoho činí, ale ne to, co musí.“

Železná byla jeho vůle. Florencská Nazione psala: Don Bosco ukázal, co i v našem století svede železná vůle katolického kněze. Uměl rozvinouti takovou sílu vůle, že získal si pověst, rovnající se pověsti nejslavnějších apoštolů.“

Ve zvláštní oblibě měl Bosco samotu. Již v dětství nestýkal se s nikým bez matčina dovolení. Jako mladý klerik umínil si, že nesúčastní se již světské slavnosti, nebude-li k ní pozván. „Při velikých slavnostech a hostinách jest vždy nebezpečí urážky boží,“ soudil.

„Genij a ctnost bydlejí v pátém poschodí,“ říká Francouz. To splňuje se na Boscovi.

„Abych se k němu dostal, musil jsem slézt bezčetné schody a pak vešel jsem v podstřeší do velmi skromného pokojíku,“ vypravuje v „Gazetta de Liège“ 5. ledna 1887 belgický zpravodaj. (Habrich, str. 192.)

V devíti svých letech slyšel jednou Bosco ve snách slova: „Renditi humile: učíš se pokorným!“ Jaké práce vyžaduje opravdová pokora! Hlasatelem velikosti jest vždy pokora.

Kdo poprvé se mu blížil, žasl nad skromným a prostým zevnějškem muže, jenž svým jménem slnil svět. Pokora zářila nejen z jeho chování a slov, ale i ze snahy nepotřebně neukazovati se nikde, kde by mu pocta kynula. Byl přesvědčen o své nicotě. Vypravovával o nízkém rodu svých rodičů, jak si musil za dětství v potu tváři chléb vydělávati, jak jen pomocí

dobrodinců mohl dokončiti svá studia. Považoval se jen za nástroj v ruce boží a za třetí osobu ve vedení a řízení svých děl. Co činil, připisoval Bohu: „S milostí boží učinili jsme to; zlíbí-li se Bohu, učiníme ono. Bohu budiž za vše dík!“ Veliké dobro, jež konal, přiznával svým dobrodincům, spolupracovníkům, synům a modlitbě jiných. Vše připisoval Bohu a nevýslovné dobrotě jeho přesvaté matky. Se slzami v očích říkával: „Bůh by byl učinil mnoho podivuhodnějšího, kdybych byl měl více víry.“

„Abychom byli vším, musíme býti odhodláni nebýti ničím.“ (Jan z Kříže.)

Proto nepřijímal Bosco žádných hodností, žádného titulu, žádného úřadu ani od papeže, ani od státu. Velmi rád postoupil čestné místo těm, kdo jeho mladší byli. Již jako dítě přijímal trpělivě mlče pokořování se strany svého bratra Antonína, posměch profesorův nebo spolužákův. Poněvadž věděl, že v protivenstvích pracuje na něm dláto a kladivo boží, radoval se z utrpení. Na počátku apoštolské své dráhy plival občas krev. Od r. 1846 otékaly mu nohy. Choroba přibývala tak, že musil nositi elastické střevice. To byl jeho „denní kříž“. Od r. 1850 trpěl pálením očí. Konečně pravé oko osleplo docela. Často míval bolení hlavy, celé týdny hrozné bolení zubů. Trvalá nespavost nedávala mu odpočinouti; trpěl silným srdcetlučením. V posledních létech býval občas trápen hořečkou odrovou.

Připojuji zde předsevzetí, jež mladý theolog a novosvěcený kněz Don Bosco si činil. Z těchto předsevzetí poznáváme vážnost, s jakou pracoval o své osobnosti.

Když 25. října r. 1835 obdržel ve farním kostele castelnuovském roucho klerika, když mu bylo řečeno: „Kéž Hospodin svleče s tebe starého člověka a obleče tě v nového!“, tu Bosco učinil si tato předsevzetí pro život a pro práci svou životní:

1. Budoucně nebudu na trzích přihlížeti veřejným divadlům, nebudu navštěvovati ani plesů ani divadel; ani hostin se nesúčastním, jež při těchto příležitostech bývají dávány.

2. Nebudu přihlížeti kejklím, hrám v kostky provazolezcům, ani poslouchati jarmareční zpěváky, nebudu hráti na housle, nebudu choditi na hon. Takové věci nesrovnávají se se ctí a duchem klerika.

3. Budu milovati samotu i střídmost v jídle a pití a cvičiti se v ní. Dopředu si jen tolik odpočinku, kolik ho zdraví nutně žádá.

4. Jako jsem byl dosud světu sloužil profanní četbou, tak bude napříště mou starostí sloužiti Bohu a věnovati se četbě knih náboženských.

5. Vší silou budu potírati všecko, četbu, každou myšlenku, každé slovo, každý čin, jenž by se přičil ctnosti čistoty. Naopak, podstoupím všechna i sebe menší cvičení, jež přispívají k zachování této ctnosti.

6. Vedle všech obvyklých cvičení ve zbožnosti neopomenu denně věnovati chvíli duchovnímu čtení.

7. Denně vypravovati budu nějaký příklad nebo nějakou zásadu, způsobitou přispívati ke spáse lidí. To činiti chci vůči svým druhům, přátelům, příbuzným, matce a všude, kde se mi příležitost k tomu nahodí.

Tato předsevzetí četl Bosco Matce boží a slíbil jich dodržovati.

Následují předsevzetí učiněná v den vysvěcení na kněžství, 5. června 1841:

1. Nebudu konati procházky, pokud jich není nutně třeba, jako k návštěvě nemocných a podobně.

2. Přísně chci času dobře využítkovati.

3. Chci trpěti, jednati, ve všem a vždy se pokořovati, kdykoli půjde o spásu lidí.

4. Láska a mírnost sv. Františka Saleského bude mi vždy vodítkem.

5. Spokojím se vždy předloženými jídly, pokud neohrožují zdraví.

6. Víno píti budu jen rozředěné a jén jako léčivý prostředek, tedy když a pokud toho zdraví vyžaduje.

7. Práce jest mocná zbraň proti nepřátelům duše. Proto chci každé noci tělu dopřáti jen pět hodin spánku. Za dne, zvláště po obědě, nebudu odpočívati. Jen v nemoci připustím některou odchylku.

8. Každého dne chci chvíli věnovati rozjímání a duchovní četbě. Za dne učiním krátkou návštěvu k nejsvětější Svátosti, nebo aspoň vykonám modlitbu k ní.

9. Aspoň čtvrt hodiny chci věnovati přípravě ke mši svaté a čtvrt hodiny díkučinění.

10. Se ženami stýkati se budu jen ve zpovědnicí nebo podobné pastorální nutnosti.

Práce! Práce! Práce!

Vlohy a síly rozvíjejí se v práci. „Dábel nedopřává si nikdy oddechu, aby škodil duším,

proto nedopřeju si ani já oddechu v práci na spáse duší," říkal Don Bosco.

Oddechu, odpočinku chtěl si dopřáti až v ráji. Práce a střídmost udržejí kongregaci v rozkvětu, ujišťoval často. Chvála Bohu, ke drobným pracem přidržovala ho matka již ve čtvrtém roce jeho věku.

I při jídle měl malý Bosco knihu, katechismus v ruce. Ve službě držel na poli v jedné ruce pluh a ve druhé knihu. Jakmile měl hodinku volnou, učil se. U kaplana Kalossa mohl se učit jen ráno, neboť za dne žádal na něm práci nevlastní bratr Antonín. Na cestě ke kaplanovi a od něho, na cestě z práce a do práce se učil. V polední hodině neodpočíval. Za studentských dob ročně dostával premie pro svou píli.

Poněvadž mu stačila pozornost ve škole, studoval doma latinské a italské klasiky. Dvě třetiny noci studoval.

V ložnici vždy se probouzel první. Než bylo dáno znamení k ranní modlitbě, čítával u okna. Aby mohl nerušeně studovati, vystupoval až k věžnému na věž.

Měl-li volnou chvíli, učil se různým řemeslům, hotovil nábytek, lavice, boty. O prázdninách spravoval bratrovy nástroje a nářadí. Na procházce snažil se vždycky se vědecky zaměstnávat i a dále vzdělávat. V kněžském semináři k vědeckému školení byl založen scholastický kroužek, jehož předsedou a výkladčím byl Bosco.

Po vysvěcení vzdělával se mladý kněz zvláště studiem morálky a rozvíjel všestrannou činnost. Hraběnka Baroli nabízela mu v r. 1846 pět tisíc franků, aby si mohl dopřáti několika-

měsíčního naprostého odpočinku. Odpověděl: „Nestal jsem se knězem proto, abych pečoval o své zdraví.“

Neúnavně byl činným na kazatelně, ve zpo-
vědnici, ve věznicích, jako spisovatel, jako
exercitátor. Ve vlaku, ve voze, na svých pěších
cestách pracoval. „Kdo prací byv zabit umírá,“
říkával, „přitahuje k svému úřadu sta jiných,
kteří jeho místo zastoupí.“ „Pracujme, pracujme
stále!“ volával v exerciticích ke svým cho-
vancům, „nahore máme věčné odpočinutí.“
A ztráví-li Salesián svůj život v práci pro
duše, pak docílila kongregace velikého triumfu,
a bohaté požehnání snese se s nebes na něho.
Jsme zde v práci. Odpočívati chceme až v ráji.
Ano, ale přílišnou prací pozbýváme zdraví! To
není ztráta, to je zisk. Ale mnozí si tím zkra-
cují život! Docházejí pak tím spíše své od-
měny. Štasten ten, kdo z tak krásného důvodu
umírá!

Dnes, milý čtenáři, žádné jiné odpočinutí
nemůže býti odpuštěno než v hrobě. Podstata
člověka, plná osobnost rozvíjí se v činnosti!
Štěstí spočívá v působení. Večné neštěstí jest,
býti spoután na rukou i nohou, býti odsouzen
k nečinnosti. Blaho, třikrát blaho tomu, kdo
jest ustavičně činným. Pracujte, dokud, den jest!

Napoleon I. řekl jednou: „Poznal jsem sice
meze svých nohou a svých očí, nikdy však
meze své činnosti.“ Pracoval často patnáct hodin
nepřetržitě a bez jídla. Jednou pracoval tři dny
a tři noci. Jindy pravil: „Pracuji stále. Proto
mohu hned ke všemu odpovídati, poněvadž
jsem si to již dříve promyslel. Pracuji při jídle,
v divadle, i v noci vstávám náhle, abych pra-
coval.“ Pracoval-li tolik Napoleon pro říši po-

zemskou, jíž brzo měl pozbyti, neměli bychom my pracovati pro království věčné, jehož nikdy nepozbudeme ?

Překážky.

Velikost osobnosti měří se zvláště překážkami, jež vítězně překonává.

Neboť co bez trampot a zápasu vzniká, bývá jen hračka a slabá práce. Nouze a překážka nutí osobnost k nejvyšším výkonům. Nouzí přerůstá člověk sebe sama, v nouzi osvědčuje se ušlechtilost duše.

Velmi chudičké byly poměry v rodném domě Dona Bosca. Když chtěl studovati, vzpíral se tomu nevlastní bratr Antonín. „Máme zajíti hladem, aby panáček, doktůrek, mohl studovati?“ opakoval znova a znova. Docházelo doma k vádám a Antonín bil bratra Jana, takže Jan nucen byl konečně odejti z domu otcovského a vyhledati si službu. Soukromé vyučování mu farář castelnuovský dávali nechtěl. Farář butti-glierský odkázal ho rovněž. Jeho příznivec, muraldský kaplan Calosso náhle umírá. Deset kilometrů musí Jan choditi, aby se naučil čísti a psáti. Dvacet kilometrů musel denně s botami v ruce putovati, aby prošel latinskou přípravkou.

Profesor zneuznává ho. Studentík musí zpočátku žíti z almužen. Po litrech musí si sbírat obilí a mouku. Musí sloužiti jako sluha, jako sklepník, musí dávali mnoho hodin, aby si vydělal na živobytí.

Jest ku podivu, že za těchto poměrů netrpěl Boscův charakter a sklon k povolání kněžskému.

Po všechn svůj život měl Bosco co zápasiti s chorobou.

Za studentských dob trpěl nemocí žaludeční a nespavostí. Jako mladý kněz uhnal si zánět plic. R. 1862/63 myslel, že už nastává konec. Od r. 1871 dostávají se odrové horečky; r. 1876 měl chrlení krve, r. 1878 oslepl úplně na jedno oko.

Na jaké překážky narážel Don Bosco ve své horlivosti duchovního pastýře! Lidé nechápali jeho nadšení pro spásu duší. I předními osobnostmi býval nesprávně posuzován a zneuznáván. Zlí jazykové nazývali Bosca revolucionářem, bláznem, kacířem. Nejobyčejnější obvinění bylo, že je liberální vychovatel. S místa na místo byl v městě Turině se svým oratoriem honěn. Správce města Turina Cavour, otec známého ministra Cavoura, pravil: „Don Bosco patří do věznice.“ Sami faráři vystupovali proti mladému horlivci a apoštolu mládeže s obžalobou, že odvádí jinochy od far, od řádné duchovní správy.

Mnozí kněží mysli: Bosco trpí halucinacemi, nemá hlavu v pořádku, kompromituje kněžský stav. Duchovní, kteří ho nějakou dobu podporovali, opouštěli ho, „nešli již s ním“.

I přítel Borel dával mu radu: „Milý Done Bosco, abychom všeho nepozbyli, zachraňme část. Vyčkejme pro své plány příznivější doby. Podrž jen dvacet nejmladších, ostatní pusť!“

Ale tehdy docházelo již do oratoria na 400 jinochů. Vážení kněží diecese navštěvovali Bosca. Jim vykládal Bosco nadšeně své dalekosáhlé plány. Tu říkali, že duševní jeho síly pozbyly rovnováhy, že se minul rozumem, a chtěli ho dát do ústavu duševně chorých na

lčení. Dva kněží zdánlivě ho pozvali na vyjíždku. Bosco tušil však jejich záměr, a požádal jich aby vstoupili do vozu první. Sotva pánové do vozu vstoupili, Bosco přirazil dvířka a naznačil kočímu, aby jel neprodleně s oběma pány do blázince. Tam se věc teprv vysvětlila.

Ke cti arcibiskupa Fransonioho budiž řečeno, že Bosca vždycky chránil; rovněž šlechtný Rafasso řekl jen: „lasciatelo fare: nechte ho!“

Bylo hotovou již věcí, nejprísněji zakázati všechno shromáždování mládeže. Tu zakročil král Karel Albert. „Přeju si,“ psal, „aby tato sdružení byla podporována a chráněna. Dochází-li k nepořádkům, ať jest jim odpomoženo.“ A přes to dal Cavour Bosca a jeho schůzky pod policejní dozor.

R. 1860 byl Don Bosco jako přívržnec papežův podezírán ze spiklenectví. Bylo proti němu i proti oratoriu zavedeno vyšetřování. Osmnáct osob vykonalo nejbeztaktnějším způsobem prohlídku oratoria. Don Bosco měl býti odveden do vězení. Lože svobodných zednářů a liberální tisk zuřily proti němu. Uzavření oratoria bylo smluvenou věcí. Lidové noviny psaly 29. ledna 1860: „Ministerstvo školství nechť se o to postará, aby Don Bosco nepustošil nadále mysle a srdce mladých lidí ve svých ústavách.“ V létech 1862 a 1863 zvedaly se ohromné bouře; byla popírána zákonitost vyučování v Boscových ústavách, poněvadž jich kněží nemají učitelských diplomů. Jen těžko byl dovolován těmto kněžím vstup na university, aby se tam podrobili učitelským zkouškám. Školy Boscových ústavů byly stále a nikterak blahovolným způsobem visitovány.

R. 1897 byla Boscova gymnasia po 35 létech trvání zavřena. Výnos byl později opět odvolán.

Překážky kladené byly Boscovi do cesty i se strany církevní. „Kdybych byl tušil, jaké hory potíží bude nutno při založení Salesiánské společnosti překonati, nebyl bych se díla odvážil,“ pravil Bosco později.

Kongregace koncilu docházely na Bosca a jeho zbožné bratrstvo zlé lži, jež i jinak veřejně byly šířeny. Deset let byl Bosco v Římě podezírán. Nejvíc bolelo Bosca, že při Kongregaci indexu byly výtky činěny knize, kterou Bosco byl r. 1867 k osmnáctistoletému výročí smrti sv. Petra napsal. Byla by i na index přišla, kdyby to nebyl Pius IX. zamezil. Tehdy zvolal šlechetný kněz: „Smutná jest duše má až k smrti. Nevím, jak tuto noc přežiju. Tak byl jsem udeřen v domě těch, kteří mne milovali!“

Těžké byly rovněž překážky, jež Boscovi činili bludaři Valdenští. Král Karel Albert prohlásil svobodu vyznání. Ta a svoboda tisku použila Valdenských k šíření bludařství a k podněcování proti papeži, kněžím a církvi. Patnáctého prosince r. 1853 postavili bludaři nedaleko oratoria ve Valdoccu protestantskou modlitebnu. Rovněž protestantskou školu otevřeli. Platili jinochům, vzdalovali-li se oratoria a věrné pohazovali kamením. Bosco vystoupil proti nim. Tu nabízeli mu vůdcové protestantismu (Meille a dva jiní předáci) 4000 lir, nebude-li jim překážeti. A to by nebyl býval poslední dar! Pak vyhrožovali mu přepadením: „Vyjdete-li, kdo ví, vrátíte-li se.“

Skutečně následoval pak proti němu atentát na atentát. Po záminkou, že jest volán k ne-

mocnému, byl Bosco vlákán do domu, kde ho chtěli přiměti k požití otrávených kaštanů a vína.

Ale čtyři nebo pět jinochů, kteří ho z opatrnosti provázeli, osvobodili ho.

Při druhém atentátu měl býti proklát dýkou.

Třikrát zachránil mu život veliký, tajemný pes, jenž se vždy v pravý čas objevil. Dva pánové ohrožovali ho docela bambitkami ve vlastním jeho pokoji. V r. 1880 spiklo se 12 osob, že Bosca zabijí. Již r. 1848 bylo na něho vystřeleno přes zahradní zeď. R. 1874 bodnut byl při bráně příslušník oratoria. Rána byla míněna Boscovi.

Nepřítel člověka překážel a bránil činnosti šlechetného přítele lidí. Čteme v Písmě sv., jak satan dům Jobův vichřicí vyvrátil, jeho děti pobil, samého Joba malomocenstvím stihl, ba i Ježíše Krista třikrát pokoušel. Rovněž v životopisech světců a světic čteme, jak bývali ďáblem souženi.

Zle řádil proti Donu Boscovi.¹⁾ R. 1851 vyvrátil vichřicí část útulku, r. 1852 sřítla se novostavba. Nad ložnicí služebníka božího uvázl silný pilíř a držel se proti všemu přírodnímu zákonu v rovnováze, jak stavitelští odborníci prohlásili. Kdyby se byl sřítíl, byl by zabil Bosca a mnoho jinochů. „Satan nám chtěl dáti

¹⁾ V listopadu r. 1884 viděl ctihodný sluha boží v noci shromáždění zlých duchů, radících se o prostředku, kterým by Salesiánskou společnost zkaziti mohli. Jeden navrhoval požívavost, druhý lásku k bohatství, třetí svobodu, čtvrtý chválu učenosti. Shodli se na tom, že budou údy její sváděti k přestupování pravidel.

kopanec," pravil Don Bosco. Pátého července hodil ďábel vedle něho těžkou závoru vrat.

Když r. 1857 Don Bosco psal první pravidla bratrstva a ke konci dodával: „ad majorem dei gloriam, k větší cti a chvále boží," zjevil se mu ďábel. Stůl se dal do pohybu, kalamář se převrátil, rukopis se polil inkoustem, zvedl se krouže do vzduchu, spadl, byl listován a zůstal konečně tak pomazaný ležeti, že nedal se již čísti a musel býti znovu napsán. (Lemoyne I, 567.).

Čtyřikrát r. 1840, 1856, 1861 a 1885 zkoušel ho satan zabiti bleskem.¹⁾ V noci s 15. na 16. květen sjel blesk do oratoria, vnikl do Boscova pokoje, zvedl na metr postel, hodil jí na druhou stranu a pak na podlahu, takže Bosco zůstal ležeti v bezvědomí. Devátého července 1885 v 6 hodin odpoledne, když došla zpráva o dosažených privilegiích, zavzněly náhle a v krátkých přestávkách čtyři údery blesku, že se celé oratorium třáslo. Čtvrtý blesk pronikl až ke stolu, na němž dekret ležel.

Počátkem února r. 1862 začal náš ctihodný služebník boží postonávati. Vypravoval: „Čtyři, pět dní nemohl jsem oka zamhouřiti. Slyšel jsem křik a zafičení, jež mnou jako víchř lomcuje a moje spisy a knihy v nepořádek uvádí.“ Psal tehdy pojednání o moci temnot. Ráno leželo na zemi. Ďábel štípal dříví u kamen a rozdělal v kamnech oheň s tak hroznými plameny, jakoby chtěl celý dům zapáliti. „Strávil přikryvku na posteli až k mým nohám, shasl

¹⁾ R. 1840 stál Bosco při okně semináře. Blesk shodil mu cihly na žaludek a srazil Bosca k zemi. R. 1856 srazil blesk závoru a zahabil Bosca úplně.

světlo, zakolébal poduškou, zatřásl postelí. Hrozný hřmot v pokoji! Dvěře sténaly a hrozily v prudkém poryvu vichru vyvrácením. Pak zase proběhl hřmot pokojem, jakoby jím mnoho vozů hrčelo. Bosco otevřel dvěře a objevili se mu hrozní netvorové s otevřenými jícny. Don Angelo Salvio hlasitě křiče prchal z předsíně. Byl jeden z nejsrdnatějších. Nikdo netroufal si bdíti u Dona Bosca. Klerikové Bonetti a Ruffini chtěli býti na stráži v sousední knihovně, ale i odtamtud utekli brzy. Se šestého na sedmý únor 1862 byl Bosco popadnut za rameno a třesen. Na žaludek položila se mu hrozná tíž, že Bosco nemohl dýchat. Patnáctého února tančil noční stolek; tloukl pořád: Tik! Tik! Pak objevila se postava medvěda, tygra a velikého hada.

Dvacátého šestého února odebral se Bosco do Ivreje k biskupu Morenovi, aby měl pokoj. První noc byla klidná. Zdálo se, že ďábel ztratil stopu. Ale brzo poduška se kymácela znovu. U nohou Boscových objevila se příšera. Bosco křičel. Kdekdo sběhl se v biskupském domě.

Když se Bosco 4. března vrátil domů, popadl ďábel postel a vyhodil ji do výše, že Boscovi krev z hlavy vyraziti hrozila. Ráno třásl satan dveřmi a oknem a popadl papír, na němž napsáno bylo: „Každá minuta času jest poklad pro věčnost.“ A za třesnutí úderu hromu podobného ďábel mrštil papírem o zem.

Tento zápas s knížetem temnot trval s přestávkami do r. 1864. (Lemoyne I, 633—638.)

Již také v prvním roce, když oratorium pevně zakotvilo v domě Pinardiho, slýchal Bosco po ulehnutí nad stropem pokoje stálý sténavý hřmot, takže nemohl spáti. Don Caffasso radil kropiti svěcenou vodou. Ale znovu

se hřmot opakoval. Byl vyměněn pokoj; ani to nepomáhalo. Klid nastal teprv, až když Don Bosco na zeď půdy zavěsil obraz Panny Marie a prosil svatou Pannu, aby ho vysvobodila. Od té chvíle neslyšel už nic.

Obrázek zůstal tam šest let, dokud nebyl dům stržen. (Lemoyne I, str. 374.)

Podobným způsobem sužován byl ďáblem i arský farář Vianney.

Díl II.

Jak se vypůsobila osobnost Dona Bosca.

Dona Bosca apoštolát mládeže.

„Mějte velikou ideu, velikou myšlenku, vytkněte si veliký životní úkol, a smíte počítati s budoucností!“ pravil Lacordaire. — „Dejte mi veliké myšlenky!“ umíraje volal německý básník.¹⁾ Člověk roste se svými rostoucími cíli. Proto se osobnost Boscova tak rozrostla a proto se život jeho stal jednotnou línou, protože od dětství sledoval veliký cíl: býti zachráncem a apoštolem mládeže: ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum, aby rozptýlené dítky boží shromáždil v jedno a svou kongregací pohromadě držel. (Jan 11, 52.) Věru, nejúspěšnější úkol pro všecku lidskou společnost, pro naději budoucnosti!

Když byl Jeník pět let stár, sehnalo několik chlapců své krávy na pastvu. Už tehdy bylo

¹⁾ Každého večera v salesiánských oratořích musí býti chovancům před spaním dána nějaká vznešená myšlenka pro druhý den a o Novém roce svaté heslo pro celý rok.

jeho největším blahem tyto hochy vyučovati. Vodil je ke svému oltáříku, na nějž vždy stavěl obrázek Panny Marie, a nabádal je dělati kříž, konati modlitby a zpívati písně.

Když Jeník povyrosl, působil vždycky na své druhy podivuhodnou přitažlivou silou. Volívali ho za rozhodčí, naslouchali jeho povídkám a kázáním. Modlil se s nimi ranní a večerní modlitbu, vzýval Matku boží, vyučoval dítky své rodné vsi Becchi, dítky filiální osady Murialda a farní osady Castelnuova. Také dospělí poslouchali; neboť předváděl divadélka, tance na provaze a různé kejkle.¹⁾ Kdo přihlížel, musil se pak s ním modlití a jeho kázání vyslechnouti. Opakoval nedělní kázání kostelní, cvičil zbožné písně, modlil se růženec, probíral katechismus. Neodříkával pouze katechismus, zpíval jej. Svou dovedností ve všem umění tělocvičném, ve hře míčem a jiných hrách činil se středem svých druhů. V zimě konal své schůze po kolnách a stodolách, zvláště v neděli a ve svátek.

V Moncuccu, kde Bosco dvě léta sloužil, získal si mládež rovněž záhy. Zde směl děti shromažďovati v obecné škole. Pak vodil je do kostela na křížovou cestu. Za zpěvu vracely se rozradostněné děti domů. Moncucký farář Don Cottino a murialdský kaplan dělali to po něm a po mnoho let konali schůze mládeže.

V Castelnuovu, k němuž Boscovo rodiště bylo přífařeno, směl Bosco pomáhati faráři při křesťanských cvičeních postuích.

¹⁾ U svého zbožného zaměstnavatele v Chieri, jemuž student vkouznil vodu do lahví a vyeskamotoval peníze z kapes, přišel Bosco poprvé do podezření, že je opravdový kouzelník.

Jako student ujímal se svědomitě syna své bytné Matty. Dávala mu za to celou stravu. Brzo stal se domácím učitelem i jiných studentů.

V neděli snažil se na náměstích a ulicích shromáždit kolem sebe nějakých dvacet dětí, jež vedl pak na katechismus. Předváděl jim celá divadla. Bylo už nahoře řečeno, že rodiče nevěděli svým dětem většího trestu než nedovoliti jim k Boscovi. Mezi studenty založil Bosco zbožné sdružení „Allegria“ (Veselí). Každý úd musil něco vypravovati, co přispívalo k veselosti. Každá melancholie byla v klatbě. Kdo klel nebo špatné řeči vedl, byl vyloučen. Přesnost v konaných povinnostech náboženských i školních byla předepsána. Na procházkách zastavovali se po svatyních, aby klaněli se Ježíši a vzývali Pannu Marii. Horlivě ujímal se Bosco pěti židovských studentů, obrátil na křesťanskou víru osmnáctiletého žida Gionu, vyučoval (pozdně povolného) pětatřicetiletého kostelníka a ve dvou letech dovedl ho tak daleko, že kostelník oblečen byl v oděv klerika.

Když Bosco přišel do chierského semináře, vyučoval mládež v dómě. Ve čtvrtek přicházeli mladí gymnasisté k seminářské fortně, zvláště přítel Comollo. Tu opakoval s nimi jejich lekce, prohlížel jejich úkoly a nepropouštěl jich bez spasitelných podnětů.

Že mladí přátelé v rodišti Boscově vycházeli daleko v ústrety Donu Boscovi na prázdniny se vracejícímu a že ho provázeli ve vítězoslávě domů, bylo rovněž nahoře řečeno. I mezi nimi zaváděl Bosco „Allegrii“ (Veselou mysl). O prázdninách dával hodiny synáčku sýraře Moglie, u něhož býval za dětství ve službě, a s mno-

hými studenty opakoval učivo minulého školního roku.

Pátého června 1841 stal se Don Bosco knězem.

Prvních pět měsíců svého kněžství působil novosvěcenec ve farní osadě svého rodiště Castelnovu. Jeho radostí bylo vyučovati mládež katechismu a pečovati o ni. Šel-li domů, byl vždy mládeží obklopen. Dětem, jež křtil, dával téměř všem jméno sv. Aloisia, aby od malička již je postavil pod ochranu andělského patrona čistoty.

Třetího listopadu r. 1841 vstoupil Bosco v Turině do konviktu sv. Františka z Assissi, aby se dále vzdělával ve studiu morálky a v úřadě kazatelském.

V jaké nevýslovné bídě a v jaké opuštěnosti nalézal povoláný apoštol turinský mládež piemontského hlavního města v obchodech a továrnách, mládež cary pokrytou a rodiči opuštěnou! Jakou nalézal ji teprv ve věznicích a polepšovnicích! Jakou hrůzou i soustrastí býval Bosco jímán! Kdyby měli mladí tito lidé přátele, jenž by se jich ujímal, jenž by jim pomáhal, jenž by je o svátcích katechismu učil, říkával si, kdo ví, zda nedali by se od zkázy zachrániti? Radil se s druhým ředitelem konviktu, svým zpovědníkem Cafassem, a svěřil se vedení božímu.

Sotva byl vstoupil do konviktu, již kupila se kolem něho mládež, jež provázela ho po ulicích až do sakristie konviktského kostela. V místnostech se sakristií sousedících učil je Bosco katechismu, zval je k opětné návštěvě, aby přijali svaté svátosti, ač nezvyklý sběh hochů a jejich hluk způsoboval kostelníkovi malé potěšení.

Věc nebyla nová. Před několika roky za letních měsíců vyučoval mládež v místnostech k sakristii přiléhajících katechismu již Don Cafasso. Ale tato cvičení byla pro příliš mnohé práce Cafassovy přerušena. Don Bosco je obnovil. Čhtěl začíti nějaké dílo ve prospěch chudé a opuštěné mládeže. Čekal jen na chvíli, kterou mu Pán určí, jsa pevně odhodlán, vůle boží ochotně poslechnouti. Radil se s Bohem ve dlouhých vroucích modlitbách. Představil se také arcibiskupovi, aby se s ním dohodl, aby si víc a víc vůli boží zajistil a s její pomocí čelil nesnázím, jež by se mu mohly v tomto počínání postavit v cestu. Arcibiskup Monsignore Franconi dal záhy Boscovu plánu nedělních oratorií své ochotné svolení a udělil mu arcipastýřské požehnání.

Jak a kde začít? Nenadálá událost otevírá mu cestu. Byl osmý prosinec, svátek Neposkvrněného početí Panny Marie. Bosco oblékal se v mešní roucha, aby četl mši svatou. Klerik sakristie Josef Comotti spatřil v koutě chlapce a volal ho, aby ministroval.

„Neumím to,“ odpovídá hoch nesměle.

„Tak co lezeš do sakristie, neumíš-li ministrovat?“ osopil se kostelník na chlapce a bil ho.

Zatím, co hoch utíkal, volal Bosco hlasitě:

„Proč ho bijete? Co udělal?“

„Proč leze do sakristie, neumí-li ministrovat? — A co je vám do toho?“

„Mnoho, je to můj přítel. Okamžitě ho zavolejte, musím s ním mluvit.“

Kostelník hocha přivádí.

Hoch se chvěje a pláče.

„Byl jsi již na mši svaté?“

„Ne.“

„Pojď tedy a zůstaň na ní. Povím ti pak něco, co tě potěší.“

Po mši sv. táže se Bosco malého kandidáta :

„Jak pak se jmenuješ, brachu?“

„Bartoloměj Garelli.“

„Z které krajiny jsi?“

„Z Asty.“

„Žije-li ještě tvůj otec?“

„Ne, zemřel.“

„A matka?“

„Také maminka je nebožka.“

„Jak jsi stár?“

„Šestnáct let.“

„Umíš-li číst a psát?“

„Ne.“

„Byl jsi už někdy u svatého přijímání?“

„Nikdy.“

„Zpovídal jsi se již někdy?“

„Ano, když jsem byl ještě malý.“

„Nuže, choď na vyučování katechismu.“

„Já si netroufám.“

„Proč?“

„Protože kamarádi, mnohem menší než já, katechismus znají, a já ne.“

„Kdybych tě vyučoval soukromě, přišel bys?“

„Velmi rád.“

„Tak kdy začneme? Dnes večer?“

„Ano.“

Čtihodný sluha boží vrhl se na kolena a modlil se před vyučováním Zdravas Maria, a tento Zdravas přinesl užitek. Nejprve naučil hocha dělati kříž, pak dal mu medailonek Matky boží a přiměl ho ke slibu, že v neděli přijde zase.

To byl začátek nedělních oratorií Dona Bosca.

Nejbližší neděle, 12. prosince 1841, skýtala milou podívanou. Šest chudě oděných hochů, vedených Bartolomějem Garellim, s dvěma jinými, jež doporučil Cafasso, naslouchali pozorně slovům nového apoštola mládeže, jenž je poučoval o cestě vedoucí k ráji. Bylo to v komoře k sakristii přiléhající. Hoši přiváděli své kamarády. O vánocích mohli již někteří poprvé přijímati. Kostelník přesvědčil se brzy, že věc je dobrá. Žil ještě v r. 1891 a vynášel lásku Dona Bosca do nebe.

Bosco přibíral hochy z měšťanských rodin, dobře vedené i vyučované — také studenty, — aby ho podporovali a dbali pořádku; musili předčítati a zpívati nábožné písně. Takové schůzky beze zpěvu, beze čtení dobrých knih a jiných pookřání jsou tělo bez duše, pozoroval Bosco.

O Hromnicích r. 1842 zněly již ony prostory zpěvem dvaceti mladých hlasů v čest vznešené Matky boží.

O Zvěstování Panny Marie bylo již hochů přes třicet. Každý z nich přijímal.

Večer byla již místnost příliš těsná a shromáždění přestěhovalo se do sousední oratoře sv. Bonaventury, kde v několika nedělích počet hochů vyrostl na padesát.

Schůze konány byly tímto způsobem: Každé neděle a každého svátku ráno byla příležitost přijímati svaté svátosti, večer bylo krátké duchovní čtení, zpěv, katechismus, k němuž připojen byl krátký proslov. Na konci bylo malé občerstvení. Každého měsíce bylo všeobecné sv. přijímání. Při zpovědi pomáhali theologové Guala a don Cafasso. Ve své radosti starali se

také o obrázky, knížky, medaillonky, šat a o něco k jídlu.¹⁾

Byl-li Bosco nepřítomen, dávali ho zastupovati jiným konvikforem a vyučovali katechismu sami. Ale apoštolem této chudé mládeže byl vždy Bosco. Jeho způsob byl úplně rozdílný od dosavadní metody. Kdekoli viděl mladíka po ulici nebo po náměstích nebo i v dílnách se potloukajícího, pozval ho k vyučování. Pak dohlížel, mají-li všichni jeho mladí přátelé nějaké zaměstnání a hodného zaměstnavatele. Staral se jim o práci a o křesťanské mistry.

Také studentů se Don Bosco ujímal. Schůzky nedělního oratoria utvářely se stále půvabněji a přitažlivěji. Bosco uměl hráti na varhany, na klavír, uměl zpívat, i cvičil s jinochy zpěvy, jež byly v kostelích přednášeny. Turiňané byli z toho u vytržení. Bylo to něco nového.

Brzo vodil Bosco svůj mladý zástup na milé vycházky z Turina. V přírodě hráli si jinoši pod jeho dohledem. Počet vzrostl již na osmdesát. Po dvě léta bylo nutno pro nedostatek místa vyučovati po oddílech. Nejslabší hochy svolával Bosco i ve všední večery, aby druhým stačili.

Den ke dni pocitoval Bosco víc a víc, že má zapotřebí kostela a ohražených hřišť pro své hochy, pak krytých míst pro čas nepohody a lokálu k vyučování školnímu.

Don Bosco dokončil své duchovní vzdělávání v kněžském konviktě. Nyní dostal ředitelské místo v malém špitále sv. Filomény

¹⁾ Na svátek sv. Anny pozval Guala asi 100 jinochů do konferenčního sálu konviktu ke snídani. Byl chléb, káva, mléko, pochoutky, sladkosti. Jaké radostné překvapení pro hochy!

pro nemocné děti a byt v „Refugiu“ u kněze Borela. Stravu a byt platil za něho šlechetný Cafasso. Direktorský plat Boscův byl 600 lir ročně.

Teď oratorium bylo přeloženo do jeho pokoje v refugiu. Zde (od října 1844) sedali mladí lidé na jeho lůžku, na stole, někteří na zemi nebo na okně. Brzo byly pokoj, chodba, schodiště plny mládeže. Bosco a Borel dělili se o práci. Poněvadž prostor byl příliš malý, vodil Bosco svou mládež do dětského špitálu, jenž měl býti teprv v květnu 1845 pro malé ošetřovance otevřen. V kapli¹⁾ této nemocnice mohl také čisti hochům mši svatou. Ve večerní škole učili Bosco a Borel mládež čísti, psát a počítati.

Poněvadž dětská nemocnice mohla jen krátký čas oratorium hostiti, ohlížel se Bosco po místě, kde by našel trvalý útulek. Hřbitovní kaple sv. Petra v okovech zdála se způsobitou. Tamnější kaplan svolil k tomu. Ale hra mládeže v nádvoří kaple zlobila kaplanovu hospodyně, jež hřmot těžko snášela. Kaplan musil zakázati oratoriu tento nový útulek a vedl si i stížnost u magistrátu. Kaplan a hospodyně zemřeli v týdně. Bosco to před jinochy předpověděl (Lemoyne I., 286—291).

Na přímluvu arcibiskupa Fransonioho Bosco dostal dne 12. července 1845 od magistrátu dovolení vyučovati mládež v martinské kapli. „Kapusta se stává pěknější a větší, je-li přesazována,“ pravil Bosco jinochům. „Tak jest

¹⁾ Kapli zasvětil Bosco svatému Františku Saleškému a svěřil celé své dílo, vyžadující tolik lásky a mírnosti, ochraně světce, jenž byl vzorem obou těchto ctností.

i s naším oratoriem. Poroste.“ Čítalo již 300 údů. Brzo však docházely magistrátu nové stížnosti do hochů pro rušení klidu. Výsledek byl: Od 1. ledna musí Bosco své oratorium přeložiti zase jinam! Sekretář, jenž stížnost tu byl psal, dostal třesení ruky a po třech letech zemřel. Jeho synovi dostalo se chleba a přijetí v Boscově ústavě.

Pokud to roční počasí dovolovalo, konal Bosco schůzky mládeže pod širým nebem a vodil je do kostela jen k bohoslužbám.

Zatím najal Bosco nedaleko refugia tři pokoje, (v domě Moretfa), v nichž otevřel školu. Obyvatelé domu brzo si však také stěžovali do školy večerní, a domácí musel Bosca rovněž vypovědět. (2. března 1846.)

Zástup jinochů čítal již 400. Že nastalo jaro, mohly býti schůze konány na sousední louce, již Bosco najal od bratří Filipů. Ale i tento pronájem byl brzo vypověděn. Bosco a jeho mládež dostali se docela pod policejní dohled.

Pátého dubna r. 1846, o květné neděli, byl poslední den, kdy Bosco směl mládež na louce shromaždit. Tu vedl svůj zástup v poutním průvodu do kapucínského kostela „Panny Marie na rovině,“ dva kilometry vzdáleného. Cestou byl modlen růženec. Zvony zvonily. Nikdo nedal ke zvonění popud. Povídalo se, že zvony rozezvučely se samy od sebe. (Lemoyne I, 329.) V poutním chrámu srovnal Bosco své jinochy s ptáčky, jimž byla hnízda z větví sházena, a povzbudil je, aby vroucně poprosili Matku boží za přidělení trvalého útočiště.

Po návratu, starostliv a zamyšlen stál Bosco v rohu louky. Hoši po prvé ho viděli

tak uzavřeným. Oči mu slzely, jeho rty nepohrával si onen úsměv, jenž hochy tolik blažival. Ani píď země neměl, kde by své syny mohl shromažďovati. Byl se svými silami v koncích; jeho zdraví bylo porušeno. Zvedal oči k nebesům a volal: „Bože naznač mi, rci mi, co mám počítí.“

Sotva Bosco pronesl tuto úpěnlivou prosbu, vkročil na louku jakýsi Pankrác Soave a tázal se ho: „Jest pravda, že hledáte místo pro zbudování laboratoria?“

„Ne,“ odvětil Bosco, „chci zříditi oratorium a nikoli laboratorium.“

„Nechtěl byste se podívati na místo, náležející panu Františku Pinardimu, jenž je chce pronajmouti?“

Muž vedl Bosca k domku o jednom poschodí. se vnějším schodištěm a balkonem. Dům ten byl již Boscovi ve snách ukázán. Za domem byla dlouhá, nízká kůlna. Bosco musel dávat bedlivý pozor, aby hlavou nenarazil o střechu. Podlaha musela být o půl metru snížena. Nájem za kůlnu činil ročně 320 lir, počítaje v to i nájemné za úzký pruh země, jenž měl mládeži sloužiti za hřiště. „Radujte se, děti, našli jsme oratoř a budeme míti kostel, sakristii, školní místnosti i hřiště! Zde v Pinardiho domě!“ volal Bosco vraceje se. Jeho děti byly nejvš rozradostněny touto zprávou, Bosco radostí plakal.

Místnost byla proměněna v kapli, jež byla již o velikonocích vysvěcena. Za oltářem byly upraveny dvě prosté síně. Boscův hlouček už čítal 600 hochů. Ve vyučování pomáhali mnozí kněží. Též dobrodinci se hlásili. Matka Boscova přestěhovala se k synovi.

Prvního prosince 1846 mohl již Bosco najmouti celý Pinardiho dům. Vedle škol nedělních otevřel zase večerní školy ve všedních dnech. Do oratoria docházeli, zvláště ve čtvrtek, mnozí studenti k radostnému pookřání stykem s Donem Boscem.

Čilejším jinochům dával Bosco zvláštní hodiny v latině, italštině, francouzštině a dovedl je do toho, že v postě mu mohli v nedělních i večerních školách a v katechesi již pomáhati.

Byl milý pohled na síně Pinardiho domu, každého večera osvětlené a plné hochů a jinochů, jakoby tam stálá slavnost byla konána.

Pokusy a zkoušky v nedělních a večerních školách svědčily o pedagogice, „jež Boscem byla podivuhodně do praxe převáděna“. Městská správa povolila roční dotaci tří set lir. Rytíř Gonella vymohl ještě další tisíc. Tisíc korun dala Boscovi turinská obec na pěstění hudby. Bosco založil pro mládež spolek sv. Aloisia. Údové zavazovali se svědomitě konati své křesťanské povinnosti, každých 14 dnů nebo i častěji přijímati svaté svátosti a ošklivým, kluzkým zábavám jako moru se vyhýbati.

Stejně nutným jako vyučování bylo však mnohým hochům přístřeší. Jeden spával v koňské stáji, druhý za 20 haléřů ve veřejné noclehárně, třetí v chyši svého známého nebo svého přítele. Bosco dobře prohlédal, jak tímto tuláckým životem jest ohrožena mravnost jeho hochů. Jednou sešel se Bosco s 20 hochy, z nichž 12 nemělo noclehu. Vzal je s sebou, dal každému po houni, pomodlil se s nimi Otče náš a Zdravas Maria a dovedl je na senník. Ale druhého rána byli hoši ti tam i s houněmi. Podobné zkušenosti se opakovaly. Ale Bosco

nedal se odstrašiti. Jednou za deštivého večera květnového přišel k Boscovi jinoch všecek promoklý a prosil o chléb a přístřeší. Byl to sirotek, zednický učedník, hledající práci. Dosud nebyl přijal svátost oltářní, ani nebyl biřmován. Směl přespati v kuchyni, když ho byla Boscova matka nasýtila. *Byla to první salesiánská noclehárna v Turině.* Hoch zůstal, jedl a spal v oratoriu. Brzo přidružil se k němu druhý, jehož rodiče rovněž již byli mrtvi.

R. 1847 mohl Bosco pro nedostatek místa přijmouti jen 7 hochů na byt. R. 1849 měl dům již 30 chovanců. Ti vstávali časně ráno, vyslechli mši svatou, při níž pomodlili se ranní modlitbu a růženec, a pak šli do práce. Dostali sebou 25 halířů, aby si za dopoledního oddechu mohli koupiti kaštany; k obědu vraceli se domů, večer dostávali polévku.

R. 1847 dal Bosco jinochům konati duchovní cvičení. Dvacet se jich účastnilo. R. 1849 již sedmdesát. Tato duchovní cvičení vzbudila čtveré kněžské povolání. Kandidáty vyučoval v latině Bosco sám. Ve 14 měsících vyučil je tak, že byli připuštěni k filosofickému kursu a že o Hromnicích r. 1851 obdrželi již obláčku kleriků.

R. 1847 mohl Bosco v Turině zařídit oratorium druhé, aloisiánské; později r. 1849, zřídil ještě třetí v čest andělů strážných.

Devatenáctého února 1851 byl Pinardiho dům zakoupen. Proslulý Rosmini daroval Boscovi 25.000, zpovědník Cafasso 10.000 a nějaký bankéř 3.000 lir, takže mohl býti dům hned hotově zaplacen.

Dvacátého července téhož roku položen základní kámen ke kostelu sv. Františka Sa-

leského, jenž byl již 20. června roku následujícího vysvěcen.

Několik dnů po vysvěcení přiložil Don Bosco ruku ke stavbě velikého útulku o třech poschodích; v každém poschodí mělo býti po dvojí řadě pokojů. V říjnu 1853 byla stavba dokončena.

Nyní přikročil Bosco ke zřizování dílen v útulku, nejprve pro obuvníky a krejčí, pak r. 1854 pro knihaře, r. 1856 pro truhláře, r. 1862 pro tiskaře, sazeče, strojníky a zámečníky, posléze pro kloboučníky. Brzo množili se studenti jak řemesla. Bosco vyučoval je sám a když se mu již času nedostávalo, posílal je do škol soukromých. Dva profesori přijali je bezplatně.

R. 1854 bydlilo již v domě sto osob.

R. 1855 postavil náš apoštol mládeže nové křídlo a otevřel první tři gymnasijské třídy, k nimž do r. 1860 připojil třídu čtvrtou a pátou.

R. 1863 byl ve Valdoscu otevřen první chlapecký seminář, druhý následoval r. 1864, ostatní v roce 1870, 1871 a 1873. K těm konečně připojen byl i seminář kněžský.

Aby jeho dílo bylo trvalé, založil Bosco i Salesiánskou řeholi. K tomu povzbudil ho papež Pius IX. při audienci dne 19. března 1858. Naléhali na to i arcibiskup Franson, přítel Borel a Boscův zpovědník Cafasso. Pravidla byla r. 1847 papežem potvrzena na deset let, a r. 1884 na věčné časy.

Brzo Bosco mohl přijmouti dvojnásobný počet chovanců, neboť v r. 1860 rozšířil své ústavy o nový dům; r. 1862 a 1863 získal ještě nové budovy, takže ve Valdoccu již mohl vydržovati tisíc osob.

R. 1865 potřeba kázala mu vystavěti nový chrám. Ve třech letech byl kostel Panny Marie Pomocné hotov. Příspěvky docházely, jak jich Bosco potřeboval, beze sbírek a loterie. „Maria sama si postavila kostel.“

Po této stavbě zřídil Bosco mnohé oratoře, hospice a školy po celé Itálii, ve Francii, Španělsku, Argentině, Uruguay.

Rozsah Boscovy činnosti.

Don Bosco jest téměř znám jen jako apoštol mládeže. A přec byla jeho činnost všeobecná, a neobmezovala se pouze na Valdocco, nýbrž prostírala se po všem Turině, po vší rozsáhlé diecesi, po Piemontu, Itálii, Francii, Španělsku, a za mořem i po Americe. Po všem světě vybijelo se působení jeho osobnosti.

. V Turině sedal po různých kostelích nejméně tři hodiny ve zpovědnici, v sobotu deset až dvanáct hodin, příležitostně však celé dny a mnohdy i celé noce.

V r. 1858 obdržel od papeže zplnomocnění zpovídati ve všech kostelích světa. Až na vzdálenost šedesáti kilometrů přicházeli jinoši k němu. Slyšel vozkovu zpověď na omnibuse¹⁾ nebo v koutě stáje, na silnici přiměl ke zpovědi loupežníka, jenž ho napadl a jehož Bosco z káznice byl znal. Kajícíník dostal jméno Confessor (vyznavač).

Dvacet let navštěvoval Bosco žaláře a provázal zločince na popravu.

¹⁾ Jednou řídil koně sám, zatím co se kočl zpovídal.

Několik set psaných promluv a rozjímání, pro duchovní cvičení, missie, tridua a noveny, a pro hlavní svátky církevního roku svědčí o jeho kazatelské horlivosti již v prvních kněžských letech. V celém Piemontě jest sotva město nebo krajina, kde by nebyl kázal.

Zvlášť blahodárně působil Bosco kázáním a zpovědnicí v útulnách, nemocnicích a polepšovných turinských.

Předním předmětem jeho promluv bylo vždycky: Zachraň duši svou!

Bosco byl neúnavný. V Ivreji měl při lidových exercitiích denně čtyři kázání, vedle toho ještě denně po dvou promluvách klerikům v semináři a po dvou v měšťanské koleji, tedy osm přednášek denně. Většinu noci trávil ve zpovědnici. R. 1856 kázal v Miláně v několika kostelích, konal tam triduum a jinochům duchovní cvičení. Jednou kázal kdesi dvě hodiny. Když vyslovil obavu, že káže příliš dlouho, prosil ho lid hlasitě, aby pokračoval ve slově božím a farář volal na něho od oltáře: Vox populi vox Dei! Hlas lidu hlas boží! Od roku 1860 nemohl Bosco již tolik kázati, poněvadž bylo jeho přítomnosti třeba v oratoriu. V roce 1865 jezdil už jen, aby konal tridua. Ale na svých velikých cestách po Italii, Francii, Belgii, Španělsku pokračoval Bosco v kázání. Byl venator animarum, lovcem duší zván. Nesmírné zástupy posluchačstva hrnuly se k němu. R. 1845 přišli posádkou do Turina němečtí vojáci. Bosco učil se zvlášť k vůli nim německy a zpovídal je po tři roky. „Každý naučený jazyk,“ říkal, „strhuje zeď mezi námi a miliony bratří jiné národnosti a umožňuje nám prokazovati jim dobro.“

R. 1846 spolupůsobil Bosco v Turině k založení spolku sv. Vincence. Při duchovním cvičení r. 1849 sedmdesáti jinochům konaném objevil, jak již nahoře bylo řečeno, čtyři kněžská povolání. Učil je sám latině. R. 1857 vyšel z jeho ústavu první kněz, r. 1860 byli na kněze vysvěceni čtyři další chovanci. Za války s Rakouskem, kdy semináře byly zavřeny, přijal Bosco seminaristy arcidiecese do svých ústavů a otevřel klerikům arcidiecese turinské a jiných diecesí asyl. Když byli seminaristé vysvěceni, vrátil je Bosco jejich biskupům.

Sociálně působil Bosco blahodárným způsobem založením „Vzájemně podpůrného spolku dělnického.“ To bylo první sémě katolických spolků dělnických.

Když r. 1854 řádila cholera, byla Boscovi svěřena péče o cholerový špitál. Čtyřiačtyřicet jeho chovanců ošetřovalo cholerou onemocnělé jak v nemocnici tak po soukromých domech. Bosco vypomáhal prostěradly, dal poslední ubrus; i z oltářních pláten a humeralů hotovil prádlo pro nejhudší nemocné.

Když protestanti r. 1857 zřídili blízko oratoria školy, Bosco otevřel vlastní školy pro děti z lidu. A katolické děti hrnuly se z protestantských škol k němu. Rovněž pečoval o protestantské rodiny ke katolickému náboženství přestoupilé.

Za války r. 1859 ujímal se Bosco Rakušanů, Poláků, Uhrů; dával jim dobrou četbu. Sta se jich zpovíдалo.

R. 1860 založil Bosco v Mirabellu pro kassalskou diecesi chlapecký seminář. V témže roce přijal 20 kleriků diecese astijské. Tam totiž byly semináře zavřeny.

Za revolučních dob dostaly piemontské diecese potřebné kněze od Bosca. Jen pro arcidiecesi turinskou bylo v letech 1848—1863 u Bosca vychováno 800 kleriků. Jakmile semináře mohly zase býti otevřeny, byly zalidněny Boscovými chovanci.

V roce 1865 bylo ze čtyřicetišesti turinských seminaristů třicet, kteří vykonali svá gymnasiální studia ve Valdeccu, v r. 1873 ze stopádesáti sto dvacet. Do Boscovy smrti vyšlo z jeho ústavu přes 2500 kněží. V letech 1868—1870 opatroval Bosco svými kněžími i kanton ticinský.

Jaký údiv pojímá nás, čteme-li o Boscových pokusech smířiti papežství s italskou vládou. Jel za tím účelem r. 1866 do Florencie a r. 1867 do Říma, kde denně kázal.

Jeho prostředkováním mohli býti do italských diecesí jmenováni čtyřicetčtyři biskupové. R. 1870 osazeno bylo jeho působením čtyřicet biskupství, z těch také Turin. R. 1873—1874 dosáhl Bosco mnohého úspěchu v časném opatření biskupů a vymohl domům řádových generálů a různým zbožným společnostem mnohé výhody.

Když r. 1874 prostřednictvím Boscovým vyjednáváno bylo mezi vládou a papežstvím, zle hartusily a hlomozily zednářské listy, a sám Bismarck zasáhl do toho pohrůžným telegramem. (Lemoyne II, 136.). Úředníci a státní autority, ministři a knížata, ředitelé seminářů, biskupové, arcibiskupové, kardinálové chodili k Boscovi o radu.

Jaký vliv mělo as jeho slovo, jeho příklad, jeho úspěšné časté přistupování ke stolu Páně v jeho oratořích na dekret Pia X. o častém svatém přijímání! Pius X. mohl jako kněz,

biskup a kardinál pozorovati účinky častého přijímání na tisících jinoších v oratořích Boscových.

Když byl Don Bosco vystavěl již dříve chrám na počest sv. Františka Saleského, zbudoval kostely v Turině a v Bordighere ke cti P. Marie Pomocné. První z obou byl posvěcen 9. června r. 1869. Jest při něm arcibratrstvo Marie Pomocné. Později dal Bosco Turinu ještě jinou svatyni svatému Janu posvěcenou (1882) a římu první kostel Božského Srdce Páně (r. 1887).

Co práce, starostí a námah stálo ho ustavení společnosti Salesiánské, než byla r. 1874. církevně potvrzena. Když se po její aprohaci z Říma vrátil, sloužil hned ráno 16. dubna 1874 v kostele mši sv. Sotva vyšel ze sakristie, ukázal se mu při nebi úplně jasném podivuhodný přírodní jev: nad svým pokojem viděl na způsob duhy zářiti světelný pruh asi kilometr dlouhý. Po obědě viděl totéž, ale pruh byl mnohem výš a tak široký, že zavíral celé oratorium.

Don Bosco založil též ženskou řeholi (14. července 1874) pro mládež dívčí. První jenerální představenou byla sestra Marie Mazzarello z Monese, jejíž kanonisační proces jest zahájen. Tato ženská řehole jest na mužské řeholi salesiánské závisla jako milosrdné sestry na Lazaristech.

Bosco uvedl také v život jakýsi třetí řád „salesiánských pomocníků“ a dílo „Ke kněžství pozdně povolanych synů Mariiných“. Dožil se zkušenosti, že ze sta mladých studentů stalo se kněžími sotva patnáct, kdežto ze sta pozdně povolanych osmdesát. Připouštěl osoby od

šestnácti do třiceti let ještě ke studiu a založil jim r. 1875/76 v San Pier d'Arena zvláštní seminář.

Mimo Turin zakládal a obstarával Don Bosco mnohé oratoře, hospice, školy i po Italii, Francii, Španělsku a po Americe.

V době Boscovy smrti bylo již v Evropě a Americe přes 200 oratoří, seminářů a sirotčincův. V těch bylo do jeho smrti vychováno přes 200.000 mladých lidí. Jen v roce 1874 otevřel Bosco domy v S. Benignu, Cremoně, Brindisi, Rendazzu, Châlones (v Savojsku), r. 1878 v Este, Lucce, Marseilles, Navaře, St. Cyru.

Boscova činnost v misiích.

Již r. 1848 volal Bosco: „Kdybych měl mnoho kněží a kleriků. uložil bych jim, aby hlásali evangelium v Patagonii a Ohnivě zemi, poněvadž tento kraj se svými úplně opuštěnými obyvateli nejvíc missionářů potřebuje.“

Koncem r. 1874 došly žádosti o Salesiány z Asie, Číny, Indie, Austrálie, Afriky a Ameriky. Zvláště naléhavě prosil arcibiskup bueno-ayrský a farář Ceccarelli od sv. Mikuláše de los Arroyos, aby Bosco poslal hlasatele víry do Argentiny. Dvanáctého května r. 1875 bylo již pevně smlouvenou věcí, že Salesiáni do Argentiny půjdou. V listopadu, téhož roku odjeli první salesiánští missionáři za vedení Jana Cagliera a Josefa Fagnana do Jižní Ameriky. „Jděte, milovaní synové, do Říma,“ pravil jim Don Bosco, „a vrhněte se k nohám našeho nedostihlého dobrodince Pia IX. a proste ho za apoštolské požehnání!“ Obdrželi je 1. listopadu

r. 1875. Večer 11. listopadu klečeli missionáři v přeplněném kostele P. Marie Pomocné v Turině. Bosco říkal nad nimi slova: „Ite in universum mundum, docete omnes gentes, praedicate evangelium omni creaturae. Jděte do celého světa, učte všechny národy!“ „Hledejte duší, nikoli peněz, ctí a hodností. Ujímejte se zvláště nemocných dětí, starců, chudasů a získáte si požehnání boží i přízeň lidskou!“

„Prokazujte úctu každé autoritě. Doporučujte stále pobožnost k Panně Marii Pomocné a k Ježíši v nejsvětější Svátosti oltářní! Ve všech trampotách a protivenstvích nezapomínejte, že dojdeme veliké odměny, jež nám připravena jest v nebesích.“

Tak napsal jim Bosco do pamětního listu. Čtrnáctého listopadu 1875 byl odjezd z Janova. Do Bueno-Ayres dorazili missionáři 14. prosince. Prvního září 1878 byl tam otevřen salesiánský dům umění a řemesel.

R. 1876 následovala nová výprava dvaceti tří missionářů, r. 1880 byla zahájena missionářská činnost již v Patagonii: počátek byl padesát pokřtěných. Také sestry Panny Marie Pomocné se tam usadily.

V lednu r. 1881 jeli tam noví missionáři a již koncem téhož roku docházely zprávy, že na sta pohanů dává se křtíti.

Lev XIII. rozdělil r. 1883 salesiánské missie jihoamerické v apoštolský vikariát a v apoštolskou prefekturu. R. 1885 bylo již pokřtěno 15.000 divochů. Sedmého prosince 1884 byl Cagliari vysvěcen za missijního biskupa, jak to Bosco již před 30 lety viděl. Spatřil totiž nad nemocným studentem Cagliariem překrásnou holubici s olivovou ratolestí v zobáku. Holubice

ratolestí dotkla se úst nemocného a upustila ji na jeho hlavu. Záře rozlila se s holubice na nemocného studenta na znamení, že obdrží plnost milosti Ducha svatého; zároveň objevil se před nemocným zástup divochů a prosil ho o pomoc. To bylo r. 1854.

Nápadná skutečnost: Když r. 1876 šest kněží odjelo do Ameriky, vstoupilo šest nových kněží do Valdockého ústavu Boscova; sedm kleriků odjelo, sedm se jich přihlásilo; dvanáct pomocných missionářů odešlo s missionáři, dvanáct nových jich přišlo. Požehnání, jež diecese vydává na missie, Bůh diecesi vrací.

R. 1876 mohl Bosco otevřít deset nových domů. R. 1890 přišli Salesiáni do Colombie, r. 1891 do Alžíru a Palestiny, r. 1892 do Mexika, r. 1894 do Venezuely a Peru, r. 1895 do Tunisu a Bolívie, r. 1896 do Egypta, Kapska, Paraguay a Spojených Států, r. 1897 do San-Salvadoru, r. 1898 na Antilly, r. 1902 do Mexika, r. 1903 do Malé Asie, r. 1906 do portugalské Číny (Macao), r. 1906 do Hondurasu a Panamy. Pohanské missie v jižní Indii začaly r. 1906, v Mozambiku a mezi indiánskými kmeny Ivarů v Ecuadoru a Bororů v Matto Grosso r. 1907. R. 1911 přišli salesiánští missionáři na Filipiny a do belgického Konga. Také v Číně samé založili Salesiáni missii.

Víra Boscova proměnila se v nebesích v patření, naděje v držení, ale jeho láska zůstává. Nahoře v nebesích může ještě více působiti pro své dílo nežli mohl za živa na zemi. Co láska buduje, trvá na věky.

Naznačím ještě rozsah děl Dona Bosca.

Celkem počítáme nyní 5200 Salesiánů (s novici) a 4500 salesiánských sester.

Mužský řád řídí 228 nedělních oratoří s 91.200 jinochy. Má 591 externát pro studenty, řemeslníky, a večerní školy s 8450 návštěvníky.

Vydržuje 27 polovičních konviktů (denní útulky) s 1080 chovanci. Ve 33 konviktech žije 4560 jinochů. V 588 řemeslných školách a dílnách zaučuje se 14.600 učenníků. Existují padesát dvě salesiánské hospodářské školy s 2080 žáky a 260 obecných a středních škol s 20.300 žáky. Salesiáni řídí 132 spolky mládeže s 6.600 údy. Opatřují čtyřicet tři missijní stanice s 250.000 obrácenými. Obstarávají 76 sekretariátů vystěhovaleckých, 18 nemocnic a chudobinců s 1950 ošetřovanci.

V jiných dobročinných dílech jsou Salesiáni účastnjeni pěti sty dvaceti ústavy. Far jest jim svěřeno 91, poutních míst 18, kostelů a kaplí 329. Sedmset čtyřicet kostelů a kaplí jen obstarávají.

Salesiánské sestry (dcery Marie, Pomocnice křesťanů) měly r. 1908: sto čtyři výchovné ústavy s 3980 chovankami, padesát sirotčinců a patronátů s 1420 chovankami. Spravovaly 218 opatroven s 15.790 dětmi. Vydržovaly sedmdesát dvě školy právem veřejnosti obdařené s 86.085 žačkami, 170 soukromých škol s 11.450 žákyněmi, 65 bezplatných večerních škol s 8500 žákyněmi a 361 hospodyňskou školu s 23.990 hospitantkami. Řídily 8 učitelských ústavů se 750 kandidátkami. Nedělních škol pro analfabetky vydržovaly šedesát s 1420 žačkami, večerních pětadvacet s 2450 děvčaty. Náboženských škol, v nichž pouze náboženství bylo vyučováno, měly 68 s 2600 děvčaty.

Nedělních oratorií a dívčích útulen bylo 379 s 80.720 účastnicemi. Pensionátů vydržovaly

sestry 32 se 650 chovankami. Obstarávaly 7 rodinných domovů s 270 členy, 345 dělnických útulků se 4290 dělnicemi, 50 denních útulků se 780 chovankami, 14 ozdravoven se 720 rekonvalescentkami, 4 polepšovny s 360 děvčaty, a 8 ochranných domů s 550 děvčaty.

Kuchyňskou službu opatřovaly v 31 salesiánském ústavě. Spravovaly 22 chudobince s 2280 stařenami, 4 domy malomocných, a jsou činny v 28 missijních stanicích. Jest jim svěřeno 29 vystěhovaleckých sekretariátů a 9 válečných sirotčinců se 660 sirotky. Vyučují katechismu 9800 dětí ve 244 farnostech.

Organisovaly sdružení bývalých chovanek ve 250 odbočkách s 80.000 členkami.

Boscovy domy a ústavy rozmnožily se jako stany Israelitů, a jejich synové a dcery jako sémě Abrahamovo.

Salesiánských pomocníků bylo v r. 1912 napočítáno 84.000. Jen v r. 1919 bylo založeno 60 nových domů salesiánských (mužských i ženských).

Boscova činnost literární.

Pius IX. psal 7. ledna r. 1860 do Turina a označil ve svém dopise za hlavní úkol Boscův, tiskem a výchovou mírniti zlo doby.

Don Bosco byl proniknut vědomím důležitosti dobrých knih a dobrého tisku. Kolik duší bylo zachráněno dobrými knihami, kolik jich bylo uchráněno bludu a povzbuzeno k dobru!¹⁾

¹⁾ Za tím účelem založil Bosco různá společenstva. Chtěl, aby šíření dobrých knih bylo předním úkolem jeho institutu.

V r. 1885 (19. března) psal Bosco všem Salesiánům: „Nerozpakuji se označiti šíření dobrých knih za b o ž s k ý prostředek, poněvadž Bůh sám ho byl použil k obrození lidstva: inspiroval (vnukal) Písmo svaté, jež vnášelo pravé učení do celého světa. Bůh chtěl, aby jeho opisy byly ve všech městech a dědinách palestinských a aby každou sobotu bylo z něho v synagogách předčítáno. Hospodin připravoval zvláště svými inspirovanými knihami na příchod Vykupitelův.“

„Na nás jest, abychom napodobili díla nebeského Otce. Šíření dobrých knih jest s to, aby udržovalo říši Spasitelovu ve mnohých duších.“

„Dobré knihy jsou tím potřebnější, čím víc dnes bezbožnost a neúnavnost špatnými spisy tolik neopatrných lidí do zkázy vrhá. — Zbraň proti zbraní.“

V desíti letech (1850—1860) bylo jen v Itálii a jen ve vlastině rozšířeno přes 30 milionů špatných spisů a knih (denníky a jinojazyčné tisky nepočítajíc).

„Psané slovo nemá arci živou sílu slova mluveného, ale předčí je přece po mnohé stránce. Dobrá kniha může proniknouti do rodin, do nichž kněz nepřijde, neboť na památku a za dar přijímají ji i zlí lidé. Mnohdy leží zaprášena na stole nebo v knihovně. Nikdo na ni nemyslí. Ale dostavuje se hodina osamocenosti, smutku, bolu, nudy a potřeby se rozptýlit, nebo obava z budoucnosti, a věrný náš přítel setřásá prach, otevírá své listy, a podivuhodná obrácení sv. Augustina, blahoslaveného Columbiniho a sv. Ignáce se obnovují.

Kniha v rodině, i když ji podarovaný stranou odloží, bývá čtena synem, dcerou, přítelem nebo sousedem. Na venkově kniha často projde rukama několika set lidí. Bůh jediný zná dobro, jež dobrá kniha způsobuje ve městě, v půjčovně knih, v dělnické společnosti, v nemocnici.“

Bosco řízením božím již od dětství se připravoval k literární činnosti. Již v desíti letech četl Danteho a Tassa. Za studentských dob vidíme ho často s Liviem v ruce. Absolvoval úmyslně ještě pátou třídu gymnasijní, aby se dokonaleji vzdělal v literatuře. U žida mohl si za soldo (5 haléřů) vypůjčiti kteréhokoli italského klasika. Psal ve voze, ve vlaku, jako rekonvalescent. Celé noci pracoval literárně, aby ve dne starati se mohl o své domy.

Potřeby a požadavky doby určovaly jako kdysi u sv. Augustina povahu a ráz jeho spisů.

Když r. 1850 protestanté použili prohlášené svobody náboženské k tomu, aby šířili své bludné nauky a zahájili boj s církví katolickou, Bosco psal letáky na ochranu katolického náboženství a k výstraze katolíků. Jedna knížečka má nadpis: „Hovor dvou protestantských duchovních s katolickým knězem o očištění.“

Don Bosco býval kladivem protestantů zván. Boj proti papeži, církvi, církevnímu sněmu a církevnímu státu dmul se tehdy vysoko. Proto psal Bosco: „Život papežů“, „O katolické hierarchii“, „O všeobecných sněmech církevních“, „O světském panství papežově“. Vydával: „Pěkné příhody ze života Pia IX.“, „Život Lva XIII.“ Turinu napsal životopis nově jmenovaného arcibiskupa Alimondy.

Ježto literární jeho činnost měla ho podporovati i v práci pro školu a mládež, psal:

„O soustavě desetinné“, „Dějiny Italie“ (jediné ve svém druhu), „Biblickou dějepravu“, „Dějiny církevní“. Sepsal knížky: „Šest nedělí sv. Aloisia“, „Novéna ke cti sv. Aloisia“, „Vzývání andělů strážných“, „Vším oplývající jinoch“¹⁾, „Přítel mládeže“, „Život Komollův“ a životopisy jiných hodných dětí a jinochů.

Jeho spoluprací a jeho přičiněním vyšly Sbírka italských a latinských klasiků, Sbírka asketických knih, Latinské a italské slovníky.

R. 1882 navrhl Bosco prozíravě papeži Lvu XIII. jednotný katechismus pro všechny diecese katolického světa.

Nejen k mládeži, ale i ke všemu lidu přihlížejí díla: „Katolík ve světě“, „Přítel katolické rodiny“, „Čtení pro katolíky“, „Život sv. Petra, sv. Pavla, sv. Josefa, sv. Jana Evangelisty, sv. Martina“, „Papežové prvních tří století“, „Knížka o bolestné Matce boží“, „Devítidenní pobožnost ke cti P. Marie Pomocné“, „Obrazy ze života světců a osob církevní historie“, „Pěkná vypravování starého napoleonského vojáka“, „Alpští pastevci“, „Chyše štěstí“, „O pěstování vína v Itálii“, „Salesiánské věstníky“.

Asi sto knih napsal a vydal Don Bosco. Některé dočkaly se víc než stého vydání. V milionech exemplářů byly jeho knihy šířeny.

Bosco otevřel již r. 1854 ve Valdoccu knihkupectví. R. 1862 měl tam již také písmolijectví a sazečství, později tiskárnu, atelier pro světlotisk a vlastní ústav pro hlazení papíru. Tiskárnu opatrovala vlastní papírna.

Jako spisovatel uplatnil se nejlépe arcitím, že do srdcí mládeže vpisoval svatý zákon

¹⁾ Knížka ta byla rozšířena v milionech exemplářů.

boží a do knihy života svoje dobročinné skutky.

Veliký v umírání.

Boscovou závětí bylo Božské Srdce Páně. Na konci svého života postavil Bosco ve středu katolické církve, v Římě, do něhož byl devatenáctkrát putoval, nádherný kostel Srdce Páně.

Jako Kristus v předvečer své smrti ustanovil nejsvětější Svátost oltární, tak doporučoval umírající sluha Páně znovu a znovu mládeži časté svaté přijímání. A jako jeho Spasitel umíraje s kříže odkázal lidstvo k Marii Panně, tak umírající Bosco nestačil dost důrazně doporučovati úctu k Matce boží.

Jako sv. František své učenníky, tak povzbuzoval ctihodný Bosco svoje zbožné společenstvo k úctě k svatému otci a katolické církvi.

Za sebe menší službu byl Bosco na úmrtním svém loži vděčen. Se slzami v očích děkoval lékařům, zástupcům tisku a prosil je o další podporu děl, jež tu zůstavoval.

Jeho největší bolestí bylo způsobovati bolest jiným lidem. Trpěl trampotami, jež umíraje působil svému okolí.

Před svým odchodem na věčnost volal na svého missijního biskupa Cagliera: „Zachraňte mnoho duší v misiích!“

Nemoha již žehnati pravicí, položil žehnaje svému tajemníku levici na hlavu.

Nemoha již mluvit, dal si zvednouti ruku a rýsoval jí znamení sv. kříže.

Žehnaje šel životem, žehnaje umíral.

Dne 22. ledna 1888 navštívil Bosca arcibiskup kolínský a biskup trierský. Bosco doporučoval jim své jinochy.

Jedno z posledních jeho slov bylo: „Řekněte mým hochům, že je všecky v ráji očekávám. — Odvahu! V ráji budeme blaženi! Sempre Avanti! Stále v před!“

Za ranního klekání dne 31. ledna 1888 Bosco zemřel.

Čtyřicet tisíc lidí prošlo kolem jeho tělesné schrány. Stotisíc provázelo ho ke hrobu.

V tísní a nouzi doby objevuje se vyslanec boží. Je-li jeho dílo dokonáno, mizí, zůstává však po sobě řadu dělníků, v díle jeho pokračujících.

Ve Valsalice v Turině jest Boscův hrob. Jest tam ústav pro malé Salesiány, kteří jsou vychováváni za apoštoly mládeže a pohanského světa.

Opravdu, hrob horlivého kněze jest apoštolům školou. Sta a sta putují k němu ze všech dílů světa, aby čerpali tam nadšení k apoštolátu záchrany světa.

Závěrek.

Na Monte Cassinu postavil sv. Benedikt po stěhování národů na troskách chrámu Apollonova svatyni, z níž vzešlo 37.000 klášterů a kultura celé Evropy.

Na troskách, jež zůstavily napoleonské války a revoluce, budoval Don Bosco nový život.

Jest učitelem a vzdělavatelem i naší doby; neboť i my žijeme na troskách světové války a revoluce.

Don Bosco ukazuje, seč jest i v trudných dobách muž s Bohem spojený, seč jest víra a láska.

Před takovou láskou v úctě sklání se i revoluce. Když byli řeholníci z Turina vypuzeni a arcibiskup byl uvězněn v citadele, dav chtěl se vrhnouti i na Valdocco. Tehdy zakročil kdosi z davu a volal: „Nikoli smrt Donu Boscovi!“ volejme, „nýbrž ať žije Don Bosco!“ „Don Bosco podporuje a miluje syny lidu!“ A jiný přisvědčoval: „Je to muž lidu!“

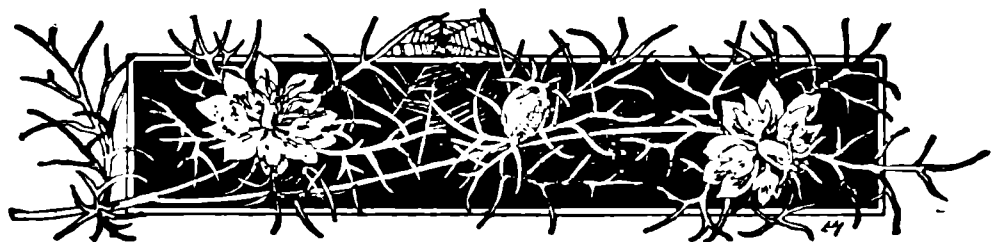
Neohlížejme se jako žena Lotova nazpět na trest, jenž stihl a stihá národy, ale ku předu hledme důvěřivě, sempre avanti, a ochutnejme s Boscem sil budoucího věku (K Židům 6, 5.). Klíček svatostánku vede k Otci budoucnosti. Marie působí požehnaně na všechny generace.

Na těchto dvou mystériích, na Marii a Svátosti oltářní spočívá síla budoucího věku, s níž Don Bosco byl tolik působil a s níž působiti můžeme i my.

Muži lásky náležejí všecka království světa. Čas volá po křesťanské lásce.

Věk musí býti ovinut pouty lásky. Vedena jsouc láskou, vrátí se doba k víře. Nos credimus caritati, věříme lásce!

Co zmůže energie charity, ukázal Don Bosco. Správný způsob úcty k Boscu jest následovati ho.

Dodatek.

Salesianští pomocníci.

Hned od počátku pracovali s Donem Boscem i laikové. Jedni učili ve škole katechismu, druzí starali se hochům o dobré zaměstnavatele a mistry. Zbožné ženy turinské spravovaly oděv chudým jinochům nebo pořizovaly jim nový.

Matka arcibiskupa Fransonihho a matka nynějšího kardinála Cagliera vypomáhaly v kuchyni.

Ten jest počátek „pomocníků“. Teď jest jich na 300.000.

Don Bosco utvořil z pomocníků jakýsi třetí řád svého zbožného společenstva, dal jim vlastní řeholi, papežem Piem IX. r. 1874 potvrzenou. Kongregace obřadů propůjčila salesianským pomocníkům tytéž odpustky jako údům třetího řádu sv. Františka. Pius IX. a Lev XIII. byli údy salesiánského třetího řádu. Údové tito nemají noviciatu, ani profesu a slibů. Vlastním účelem řádu jest, povzbuzovati své údy ke zbožnosti a ke konání charity a dobrých skutků. Dostávají vlastní časopis: „Salesianský věstník“.

Kdo chce se státí údem, přihlas se v některém Salesiánském domě. Údové jsou povinni denně pomodliti se Otče náš a Zdravas ke cti sv. Františka Saleského. Doporučuje se časté přijímání svatých svátostí, každoročně malé duchovní vzpružení (na př. duchovní cvičení) a měsíční příprava k dobré smrti.

Údové jsou účastni všech odpustků, výhod a duchovních milostí, všech mší svatých, modliteb, novén, duchovních cvičení, kázání a zvláště všech dobrých skutků, jež Salesiáni po celém světě konají.

Salesiáni považují své pomocníky za bratry v Kristu. K nim se obracejí, potřebují-li podpory k šíření cti boží a k záchraně duší.

S toužou volností mohou se však obracet pomocníci i k Salesiánům, na př. aby v onemocnění obdrželi některou milost. Za zemřelé jsou konány zvláštní modlitby.

Pomocníci mají přispívat k většímu lesku bohoslužeb, mají šířit povolání ke stavu řeholnímu, rozšiřovat dobré knihy, pečovat ze všech sil o chudé a opuštěné děti, aby nepropadly zkáze.

Dle sil svých mají též měsíčním nebo ročním darem podporovat salesiánská díla a sbírat na ně dárky a almužny.

Obsah.

	Strana:
Úvod	3
Díl I. Jak se utvářela osobnost Dona Bosca	9
Dona Bosca vlohy a síly	9
Na Boscu tvoří čas	22
Domov	26
Momentky práce Boží na Donu Boscovi	28
Don Bosco za ruku veden Matkou Boží	30
Vliv jiných osobností	32
Sebekázeň	36
Práce! Práce! Práce!	43
Překážky	46
Díl II. Jak se vypořádala osobnost Dona Bosca	54
Dona Bosca apoštolát mládeže	54
Rozsah Boscovy činnosti	68
Boscova činnost v misiích	73
Boscova činnost literární	77
Veliký v umírání	81
Závěrek	82
Dodatek. Salesiánští pomocníci	84

= Zábavné i poučné =
knihy neb časopisy české
i jinojazyčné

za nejvýhodnějších podmínek
dodá vám

V. KOTRBA,

knihkupectví — antikvariát
obchod hudebninami

Praha-II., Pštrossova ul. č. 198.

Stálý sklad a výběr románů, učebnic řečí,
slovníků, cestopisů a j. spisů vědeckých.

Modlitební knihy. — Dopisnice.
Hudebniny církevní i světské.

Zasíláme též na ukázkou i na úvěr,
dle daných nám záruk.